

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**Socioekonomické charakteristiky lezců na umělých stěnách v
Praze**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Jiří Baláš, Ph.D.

Vypracoval:

Bc. Vojtěch Šafránek

Praha 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu.

V Praze, dne

.....

podpis diplomanta

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu práce, Mgr. Jiřímu Balášovi, PhD., za odborné vedení a cenné rady při tvorbě této práce a také svým probandům na umělých stěnách, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Michalu Klauzovi za to, že se mnou sdílel některé zkušenosti a informace, které získal při psaní diplomové práce na podobné téma.

Abstrakt

- Název:** Socioekonomické charakteristiky lezců na umělých stěnách v Praze
- Cíle:** Cílem práce je posoudit socioekonomický profil lezců na umělých stěnách v Praze
- Metody:** Pro získání dat k posouzení socioekonomického profilu lezců byla použita metoda osobního dotazování. V období listopad - prosinec bylo vyplněno celkem 180 dotazníků na pěti vybraných stěnách v Praze.
- Výsledky:** Lezci na pěti vybraných stěnách v Praze se skládají z 61 % mužů a 39 % žen. Těch, kteří jsou ve věku 20 – 39 let je 90 %. Pouze 24 % lezců se věnuje lezení výhradně na umělé stěně, zbylých 76 % leze i v přírodě na skalách. Většinový podíl zastávají lezci, kteří mají v Praze trvalé bydliště (57 %). Nejvíce lezců dochází na umělou stěnu v zimním i letním období 1-2 krát týdně a největší podíl je těch, kteří se věnují lezení 1-2 roky (24%) a těch, kteří lezou 4 – 5 let (20 %). V letním období na umělých stěnách 21% lezců vůbec neleze. Celkem 38 % dotazovaných je v ČHS. Lidí s vysokoškolským (54 %) vzděláním je mezi lezci více, než je dle statistik mezi obyvateli Prahy.
- Závěr:** Lezením na umělých stěnách se zabývají především mladí lidé. Je to sport oblíbený mezi vysokoškolsky vzdělanými lidmi. Většina lezců se vydává za lezením i do přírody na skály. Téměř polovina lezců není členem žádného svazu. Průměrná mzda lezců je podobná s průměrnou mzdou ostatních obyvatel Prahy.

Klíčová slova: lezení, složení lezců, sociologie lezců, lezení na umělých stěnách

Abstract

Title: Climbers on artificial walls in Prague and their socio-economic characteristics

Objectives: The aim of this thesis is to explore the socioeconomic profile of indoor climbers in Prague

Methods: The personal questioning was used as the method to get the information about climbers and their socioeconomic profile. There are 180 questionnaires collected in November and December on the chosen artificial walls.

Results: The interviewed climbers on the chosen artificial walls are men in 61 % and women in 39 %. 90 % of them are aged between 20 – 39. Only 24 % of the climbers devote strictly to the climbing on the artificial walls, the other 76 % do both climbing on the artificial walls and climbing on the rocks in the nature. The majority of the climbers (57 %) have permanent residence in Prague. The biggest part of the climbers prefer to climb in both winter and summer seasons 1 – 2 per week. Usually they do climbing 1 – 2 years (24 %) and 4 -5 years (20%). 21 % of the climbers do not climb during the summer season on the artificial walls at all. There are in summary 38 % of the respondents registered in Czech Mountaineering Federation. 54 % of the climbers are people who graduated from the university. The percentage of people with university degree between climbers is higher than the percentage of all inhabitants with university degree in Prague.

Conclusion: The climbers on the artificial walls are mainly young people. This sport is popular between people with university degree. The most of the climbers do both – climbing on the artificial walls and climbing on the rocks in the nature. Nearly the half of the climbers are not members of any federation. The average wage of the climbers is the same as the average wage of the other inhabitants of Prague.

Keywords: climbing, composition of climbers, sociology of climbers, indoor climbing

Obsah

Úvod.....	9
1 Sportovní lezení	11
1.1 Rozdělení sportovního lezení.....	12
1.2 Vliv lezení na člověka.....	13
2 Lezení na umělých stěnách	15
2.1 Výhody a nevýhody lezení na umělých stěnách.....	15
2.2 Lezci na skalách a na umělých stěnách	17
2.3 Druhy lezeckých stěn.....	18
2.4 Historie umělých lezeckých stěn	19
3 Lezení na umělých stěnách v zahraničí a v ČR	20
3.1 Lezení v Belgii.....	21
3.2 Velká Británie	24
3.3 USA	26
3.4 Francie	28
3.5 Itálie	29
3.6 Německo	30
3.7 Rakousko	35
3.8 Lezení v České Republice.....	36
3.8.1 Lezení na umělých stěnách v Praze	38
3.8.2 Průzkum lezců na umělých stěnách v Praze	39
4 Shrnutí teoretické části.....	42
5 Cíle a úkoly práce	43
5.1 Metodika práce	43
6 Výsledky	47

7 Diskuse.....	59
8 Závěr	64
Použitá literatura	66
Seznam grafů, tabulek a obrázků	71
Přílohy.....	74

Úvod

Stejně jako je pro člověka přirozená chůze nebo běh, je pro něj přirozená i touha někam šplhat nebo lézt. Skoro každý kluk někdy jako malý lezl po stromech pro jablka nebo švestky a potom při útěku před majitelem se škrábal přes plot, aby uniknul spárům tohoto strážce. Ten, kdo nebyl dost rychlý a obratný, zaplatil za tento lup většinou bolavým pozadím nebo posměchem svých vrstevníků. I po takovém nezdaru se však mládež vydávala znovu a znovu na tyto výpravy a jistě nejen proto, aby potlačila kručení v prázdném žaludku, ale také kvůli dobrodružství, které tyto akce v každém zanechaly. Byla to výzva, vydat se do tohoto zakázaného území, překonat strach a vyšplhat až do koruny stromu, kde na sběrače čekala ta nejlepší a nejšťavnatější odměna. Příroda nám ale jistě v genech nezanechala potřebu někam šplhat a překonávat překážky jen tak pro nic za nic. Člověk měl díky tomu v mládí trénovat a připravovat se na události pro budoucnost, ve kterých tuto činnost využije pro svůj další život. A ať už to bylo kvůli hledání obživy, útěku před predátory nebo dobývání protivníků skrytých za hradbami, určitě se poctivý trénink v mládí vyplatil.

Dnes už z života většiny obyvatel nezbytnost umění této dovednosti téměř vymizela. Existuje už jen málo zaměstnání, kde by se člověk bez této dovednosti nedokázal obejít. Možná i proto si lidé vymysleli jakousi umělou náhražku využití těchto genetických dispozic. Nepotřebují už lézt pro obživu na stromy a dobývat hrady. A proto si našli novou činnost, díky které ukájí své skryté touhy po lezení.

Začali se scházet u skal a překonávat nejen jeden druhého, ale i každý sám sebe při zdolávání stále obtížnějších skalních výstupů. Vzájemná motivace a touha být lepší je nutila trénovat a zkoušet cesty na skalách znovu a znovu, dokud se jim nepodařilo daný rébus vyřešit. Na skalách vznikala přátelství na celý život a lezení často už nebyla jen zábava, ale stalo se životním stylem. Party lezců spolu soupeřily, ale zároveň jejich přátelství utužovaly společné zážitky.

Dlouhou dobu se však lezení věnovala jen hrstka vyvolených a těch nejodvážnějších. Zbytek obyvatel je mělo za bláznů a sebevrahy. A je pravdou, že vybavení pro lezení bylo dlouhou dobu velice jednoduché a jen málo důvěryhodné. Nad představou, že by se s ním mělo lézt dnes, by se jistě orosilo čelo nejednomu lezci.

A i díky postupné modernizaci a vylepšení pomůcek pro lezení se k tomuto sportu začalo dostávat více a více lidí. Cesty pro lezení už byly dostupnější a bylo jich čím dál

více. Informace, které získali první dobrodruzi v tomto odvětví, se začaly mezi lidmi šířit velice rychle. Pro ty nejlepší se začaly stavět zastřešené lezecké stěny, aby měli kde trénovat přes zimu na srovnávací střetnutí při soutěžích.

Za lezením už se tedy nemuselo vyrážet do skal, ale lezení se naopak dostalo do měst. Jištění na stěnách bylo vytvořeno po krátkých vzdálenostech a lezení se tedy stalo poměrně bezpečným. Vznikly nové značky vybavení určené pro tento sport a veškeré vybavení se stalo velice kvalitním, lehkým, ale zároveň pevným a dostupným pro širokou veřejnost.

Díky tomu, že se stalo lezení ve všech směrech pro obyvatele měst dostupným a méně nebezpečným, začalo přitahovat čím dál tím více lidí. Už to ale většinou nejsou lezci, kteří tento koníček zdědili v dětství po rodičích, zapálených lezcích, kteří se vydávali do skal a byli spjati s přírodou. Jsou to často lidé, kteří touží po strachu, adrenalinu, pohybu nebo jenom po zábavě, aby unikli každodenní rutině.

Stěn pro takové komerční lezení je dnes v České republice jako hub po dešti. Jištění už je na většině stěn připraveno a tak většinou stačí mít jenom lano, úvazek a lezečky. I tohle se však dá zapůjčit na většině míst vybudovaných pro sportovní lezení. A stačí kamarád, který zná základy o jištění a začít lézt může prakticky každý s minimálním nebezpečím vzniku úrazu.

Nárůst obliby lezení na umělých stěnách v České republice, ale i jinde ve světě, je jasně zřetelný. Dle IFSC (2014) vyzkouší poprvé lezení každý den 3000 lidí.

Diplomovou prací, která se zabývá zmapováním lezců v Praze na umělých stěnách, se zabýval Mgr. Michal Klauz na jaře roku 2013. Já provedu podobný výzkum na podzim roku 2014 a porovnáím výsledky s jeho prací, ale i dalšími průzkumy, které se týkají tohoto tématu.

1 Sportovní lezení

Sportovní lezení je směr lezení, při němž převládají fyzické problémy nad psychickými. Jedná se převážně o lezení po vynýtovaných cestách a vzdálenosti mezi těmito jistíci body jsou poměrně malé (max. 4 metry). V případě pádu se nejedná o nějaké dlouhé lety (Vomáčko, Boštíková, 2003).

Baláš (2008) uvádí, že sportovní nebo také volné lezení je aktivita, která má stanovená pravidla a může se odehrávat jak v přírodním prostředí, tak na umělých lezeckých stěnách. Smyslem sportovního lezení je lezecký pohyb s minimalizací objektivního rizika nebezpečí.

Někteří autoři zařazují sportovní lezení jako podřazenou disciplínu horolezectví. Vomáčko (2008) popisuje, že tradiční horolezectví prošlo během svého vývoje několika etapami. Postupně se ze zdolávání vrcholů hor vytvořilo mnoho sportovních disciplín. Jako zastřešující pojem tedy pokládá horolezectví, které se dělí na tři hlavní disciplíny: užití lezení, sportovní lezení a tradiční lezení.

Baláš (2008) však udává, že zastřešením všech lezeckých disciplín horolezectvím by znamenalo popření dlouhé historie lezeckých aktivit.

Dle Vomáčka (2008) rozdíl mezi horolezectvím a lezením tedy spočívá v terénu, ve kterém se horolezec či lezec pohybuje. Lezec je člověk, který leze po umělých stěnách, budovách a skalkách. Horolezec se pohybuje v horském terénu, který je charakteristický dlouhými nástupy, vícedélkovým lezením, objektivním nebezpečím atd. Horolezectví vyžaduje i více dovedností a znalostí.

Dle Wintera (2007) je sportovní lezení nejrozšířenější forma lezení, která může být prováděna od malička až do vysokého věku. Myšlenkou sportovního lezení je tzv. volné lezení. To znamená, že lezec při lezení používá pouze kamenné struktury, přirozené skalní stěny nebo chyty a stupy umělé lezecké stěny. Lano, skoby a úvazy používá lezec jen za účelem vlastního jištění, nikoli k pomoci při vlastním lezení. Cílem je zdolat výstup na jeden zátah bez odsednutí si do lana.

Za počátek sportovního lezení je často považováno období 70. a 80. let 20. století. Je to období zajišťování skal fixním jištěním a vzniku soutěžního lezení. Lezení po balvanech je však dokumentováno již na konci 19. století ve Francii a Anglii (Baláš, 2008).

Sportovní lezení zastřešuje Mezinárodní federace sportovního lezení (IFSC). V současné době má 83 členů na 5 kontinentech. Největší zastoupení má Evropa se 43 členy. (IFSC, 2014).

Hlavní cíle IFSC:

- Organizace, podpora, rozvíjení a dohlížení na lezecké soutěže po celém světě
- Podporovat ducha olympijského hnutí, usilování o zařazení do programu OH
- Boj proti doping
- Podpora lezení jako zdravé a vzdělávací aktivity pro mládež
- Vytváření vzdělávacích kurzů
- Ochrana životního prostředí při organizaci a propagaci své činnosti

1.1 Rozdělení sportovního lezení

Vomáčko (2008) uvádí dělení lezeckých disciplín na soutěžní a nesoutěžní. Soutěžní lezení je prováděno především na umělých lezeckých stěnách.

SOUTĚŽNÍ

1. Lezení na obtížnost – soutěžící se snaží vylézt neznámou cestu co nejdále
2. Lezení na rychlost – cílem je vylézt danou cestu v co nejkratším čase
3. Soutěžní bouldering – lezení krátkých, ale velice obtížných cest. Je většinou třeba více pokusů

NESOUTĚŽNÍ

1. Pískovcové skalní lezení
2. Lezení na nepískovcových skalách
3. Lezení vícedélkových cest
4. Mixové lezení
5. Ledové lezení
6. Big walls
7. Velehorské horolezectví
8. Výškové horolezectví

1.2 Vliv lezení na člověka

Přínosy lezeckých aktivit

Jako každý sport má i lezení kladný přínos na oběhový a dýchací systém a mimo to velmi dobře formuje lidské tělo rozvojem pohybové soustavy. K lezení v přírodě a horolezectví se neoddělitelně váže další fyzická námaha a ve výsledku tak můžeme považovat lezení za sport velmi komplexní, na kterém se podílí všechny části pohybové soustavy a dochází tak k jejich přirozenému a vyrovnanému rozvoji. To vše posiluje zdraví jedince a zvyšuje kvalitu jeho života (Obtulovič, 2007).

Dle Baláše (2008) lezení rozvíjí především svalovou vytrvalost horních končetin. Výkonnostní lezci mají vysokou relativní úroveň síly stisku ruky, vydrží déle ve shybu na hrazdě a jsou schopni provést více shybů než lidé bez pravidelné pohybové aktivity. U lezců, kteří se věnují lezení pravidelně, je patrné zlepšení statické rovnováhy a mezisvalové koordinace. Lezení má dále pozitivní vliv na redukci tělesního tuku a zlepšení předpokladů pro svalovou práci. Terapeuticky hodnotným je u lezení sledován

nejednostranný pohyb vyžadující koordinaci celého těla, plánování pohybu a nároky na stabilizační funkce organismu.

Lezeckým aktivitám se dle Potměšila (2001) přičítá zvyšování tělesné zdatnosti i psychické odolnosti cvičenců.

Z psychosociálního hlediska lezení uvádí do chodu základní vlastnosti jedince, které hrají důležitou roli pro jeho afektivní a mentální rovnováhu: strach z pádu a jeho následků, zodpovědnost za vlastní rozhodnutí během lezeckého postupu, sny a touhy vyniknout nad ostatními (Baláš, 2008).

Lezení je činnost, která je spojována se strachem, ale i s důvěrou. Lano spojuje lezce s partnerem, který ho jistí. Jistič musí být plně soustředěn na pohyb lezce a odhadovat, co udělá. Rozvíjí se tak citlivá forma spolupráce. Vždy je přítomný strach z pádu do hloubky. Je to překonávání rizika, které přináší prožitky vzrušení a dobrodružství. (Neuman, 2009).

Dopady lezeckých aktivit

Dle Baláše (2008) s sebou rozmach sportovního lezení přinesl i posun přelézáných obtížností. Neznalost a nerespektování metodiky tréninku se projevily objevením syndromu přetěžování. V lékařských ordinacích se častěji začali objevovat pacienti s málo častými zraněními měkkých částí horních končetin. Jedná se nejčastěji o ruptury šlachových poutek a záněty šlachových pochev.

2 Lezení na umělých stěnách

Umělá lezecká stěna má imitovat přírodní prostředí a výrobci používají k dosažení tohoto efektu různé materiály. Při použití moderních laminátových struktur jsou výsledky na pohled neuvěřitelné (Baláš, 2008).

Ačkoli tyto stěny byly původně využívány k tréninku skalního lezení ve volné přírodě a později i k soutěžím, jejich rychlé rozšíření vedlo ke vzniku nového sportovního odvětví a někteří lezci by už umělou stěnu neopustili (Hatting, 1999).

Dle Vomáčka (2008) je umělá stěna jedním z prvních „horolezeckých“ terénů, které může začínající lezec navštívit. Je nejlépe dostupná veřejnosti, nejméně náročná na vybavení i na čas a dá se na ní lézt i za nepříznivého počasí.

Dle Zimmermana (2008) je dnes lezení na umělých stěnách samostatný sport s národními a mezinárodními soutěžemi, lezeckými týmy, trenéry a profesionálními lidmi, kteří staví lezecké cesty. Od počátku lezení se toho v tomto odvětví hodně změnilo. Například design, výbava, technika lezení. Pro lezecká centra je především jedna změna důležitější než vše ostatní: změna demografie lezců a lezeckých instruktorů. Noví lezci jsou začátečníci, se kterými přichází i nové přístupy řízení a učení.

Na stěnách se stále vyskytují tradiční lezci, ale většina lidí bere lezení na stěně spíše jako prostředek k tomu, aby se hýbali. Nezajímá už je tradiční lezení a horolezectví.

2.1 Výhody a nevýhody lezení na umělých stěnách

Obrovský rozvoj lezení na umělých stěnách by nebyl, kdyby se s ním nepojila řada výhod. Ne vše se ale přesunem lezení z venku dovnitř zlepšilo. Hlavní přínosy a dopady vytvoření umělých lezeckých stěn uvádějí například (Vomáčko, 2008; Hudy, 2006; Green, 2013; Hattingh, 1999; Winter, 2004):

Výhody

- Může se lézt v každém ročním období, za jakéhokoliv počasí
- Není třeba překonávání velkých vzdáleností do lezeckých oblastí
- Výcvik na stěně se dá mnohem lépe zorganizovat. Za dvě hodiny může mít člověk odlezeno
- Lze si postavit různě obtížné cesty, které umožňují systematický trénink
- Stěny přinášejí menší míru rizika
- Je možné lézt bezpečně s horním jištěním
- Snižují dopad na životní prostředí
- Nevyžaduje vlastnit velké množství vybavení
- Vynikající způsob, jak s lezením začít a naučit se potřebné základy
- Na malé ploše je zde velké množství lezců, od kterých se dá „okoukat“ správná technika
- Umělá stěna je dobré místo k seznamování se spolulezci na podobné úrovni
- Pokud člověk nemá partnera na lezení, může chodit sám na boulderovací stěnu
- Na rozdíl od skal je možné se hned po lezení osprchovat nebo využít i dalších služeb uvnitř sportovního centra

Nevýhody

- Lezec zavřený v hale přichází o prožitky spojené s přírodou
- Prašné prostředí zapříčiněno používáním magnezia proti pocení rukou
- Omezující pravidla, například lezení jen po určité barvě chytů
- Větší nebezpečí poranění šlach a svalů

2.2 Lezci na skalách a na umělých stěnách

Lezení na umělých stěnách nedokáže rozvíjet jemnou techniku, která je nezbytná pro lezení na skalách (Milburn a Wilson 1997).

Dle Eden a Barrat (2010) nová generace lezců z umělých stěn nebyla vychována tradičním lezením na skalách. Učí se lezení na umělých barevných chytech, které vyžaduje odlišné dovednosti. Na skutečné skále je možné použít všechny chyty i stupy. Není přesně dané, po čem lezec může lézt. Člověk se musí naučit číst skálu a vybrat si tu nejvhodnější variantu postupu. Lezec, který je zvyklý lézt pouze na umělé stěně, může v hale překonat obtížnost 7a, ale pokud nikdy nelezl na skále, bude mít možná problém v přírodě vylézt 4a.

Lezci, kteří lezou na stěně a vyrazí do přírody, vyhledávají často místa k lezení u silnice. Lidé chtějí vystoupit z auta a hned lézt. Pro tradiční lezce je však dlouhá procházka ke skále součástí lezení.

Horolezci, kteří se naučili lézt v interiéru, mohou také často podceňovat rizika spojená s lezením na skalách, protože jsou zvyklí na stálé podmínky uvnitř haly. Na umělých stěnách je často měkká podlaha k tlumení případného pádu, ale v přírodě je zem pod skalami často plná balvanů (Hitchings, 2007).

Pohodlnost lezení na umělých stěnách se začíná často objevovat i na skalách. Jedná se například o čištění skal od přírodní vegetace, používání matrací pro tlumení pádu (boulder matky) nebo doplňování „zbytečného“ jištění (Lewis, 2004).

Lezci, kteří lezou pouze na umělých stěnách, jsou často považováni tradičními lezci spíše za zákazníky než za pravé lezce, jež mají rádi dobrodružství v přírodě. Nahlíží na ně jako na negativní vliv moderní doby (Eden, Barrat, 2010).

2.3 Druhy lezeckých stěn

Umělé lezecké stěny dnes můžeme nalézt téměř na každém rohu. Existuje jich velké množství a liší se způsobem využití zákazníka. Baláš (2008) uvedl několik druhů stěn, které lidé běžně využívají.

Nejmenší stěny na dětských hřištích

Tyto stěny často slouží jako nástupní část, po které následuje další překážka. V některých případech se jedná o samostatně stojící věž nebo bránu, které lze oblézat různými směry.

Boulderovací stěny

Tyto stěny mohou být součástí větších lezeckých hal, tělocvičen, ale můžeme je nalézt také jako samostatná centra. Maximální výškou školních boulderovacích stěn jsou 3 metry. Komerční a tréninkové stěny mají výšku okolo 4 m. Rozmanitost profilů a množství chytů je základem dobré stěny.

Jednodušší stěny pro lezení s lanem

Často stěny, které jsou součástí školních tělocvičen. Mají většinou menší rozměry a slouží pro nácvik základů lezení. Jsou charakteristické menší výškou a profil je kolmý nebo mírně položený.

Velké stěny v lezeckých centrech

Charakteristické spoustou profilů, různými sklony. Nutností jsou kolmé nebo převislé hrany, kouty, komíny. Tyto profily bývají často zajímavým zpestřením monotónního lezení na stěnách. Různé profily nutí lezce ke změně stylu lezení.

Stěny pro soutěžní lezení

Stěny pro lezení na obtížnost dosahují výšky až 18 metrů. Jsou převislé a šířka profilu je alespoň 2,5 metru.

Pro závodní bouldering jsou stěny postaveny tak, aby na jednom profilu byla jedna cesta.

Stěny pro lezení na rychlost jsou mírně převislé a dosahují výšky 12-15 metrů. Jednoduchý profil umožňuje postavení dvou identických lezeckých cest.

2.4 Historie umělých lezeckých stěn

Baláš (2008) se zmiňuje o expertech na dobývání hradů a překonávání překážek při válečných taženích ve středověku. Jednalo se o takzvané žebříkáře. Antoine de Ville v roce 1492 povolal na zabezpečení prvovýstupu na Mont Aiguille jednoho královského žebříkáře společně s mistrem tesařem a kameníkem. Tento výstup je často považován za počátek horolezectví, neboť cesta se musela zajistit lany a žebříky.

Jakési lezecké konstrukce a areály vznikaly již v 18. a 19. století. Výstavbám těchto konstrukcí se věnoval například Gutschmuths nebo Friedrich Ludwig Jahn. Tato zařízení vznikala především pro výchovu mládeže. Známé jsou například šplhací konstrukce Einbaum, Zweibaum, Dreibaum a Vierbaum. Nejvyšší z nich dosahovala výšky 13 metrů. Vznikaly tak jakési gymnasticko-lezecké areály. Jeden takový existoval například v Hasenheide v Berlíně.

Dle Vomáčka (2008) umělé lezecké stěny hrály velice významnou roli při výcviku těchto vojáků. Významná stěna vznikla v období druhé světové války v Paříži, kdy německá armáda zakázala vstup lezcům do Fontainbleau. Lezci si proto postavili umělou stěnu. V období druhé světové války vznikla umělá stěna postavená z kamenů poblíž města Seattle s názvem Schurmanova skála. O dalších stěnách máme informace až z poválečného období z anglického Leedsu. Důležitou roli v rozvoji lezení hrála stěna v tělocvičně Uralského technického institutu v Jekatěburgu. Další stěny začaly vznikat v šedesátých letech, ale skutečný rozvoj je patrný až od počátku osmdesátých let.

Dle Baláše (2008) vznikají další stěny s rozvojem soutěžního lezení. První soutěže světové úrovně na umělé stěně se konaly v Grenoblu roku 1987.

V České republice vznikla první umělá stěna na konci osmdesátých let poblíž Brna na pilíři nedokončeného mostu. Hlavní rozvoj však nastal v druhé polovině devadesátých let (Vomáčko, 2008).

Dle IFSC vzrostl počet umělých stěn ve světě od roku 2007 do roku 2012 o 50% (IFSC, 2014).

3 Lezení na umělých stěnách v zahraničí a v ČR

V této kapitole jsou uvedeny informace o některých vybraných státech, které mají s lezením velké zkušenosti a které se podílely na budování historie lezení.

Francie je kolébkou moderního sportovního lezení v oblasti lezeckých soutěží a boulderingu. Je zde mnoho vápencových skal, po kterých je možné lézt po většinu roku téměř neomezeně. Existuje zde státem podporovaný vzdělávací systém pro lezení (UK Climbing, 2006). Francouzské bouldery ve Fontanebleau, které se nachází 90km jižně od Paříže, jsou často považovány za nejlepší boulderingovou oblast v Evropě (Lezecká Revue, 2014).

Díky lezení na Labských pískovcích Češi a Němci přispěli k rozvoji volného lezení. (Chlup, 2010)

Dle UK climbing (2006) byla místa jako Raven Tor a Kilnsey důležitým místem dějin sportovního lezení. Je zde mnoho vápencových skal. Útesy jsou rozptýleny od Walesu až do severní Anglie. Znamé jsou britské pískovce, které jsou však jen pro ty nejdůležitější.

Spojené státy americké se staly světovou lezeckou velmocí v 70. letech, když se s Evropou předháněly na tehdy nejtěžších cestách v Yosemitech a dalších oblastech. Na území Ameriky se nachází pravděpodobně nejvíce skal pro lezení na světě.

Itálie je neznámější díky lezecké oblasti v Dolomitech.

V Belgii se rozvíjí v 80. letech lezení na umělých stěnách, protože se tam nenachází skály (Mittelstaedt, 1997).

Oblíbeným místem pro lezení byly na přelomu 19 a 20. století vápencové oblasti Rakouska (Dieška, 1984).

3.1 Lezení v Belgii

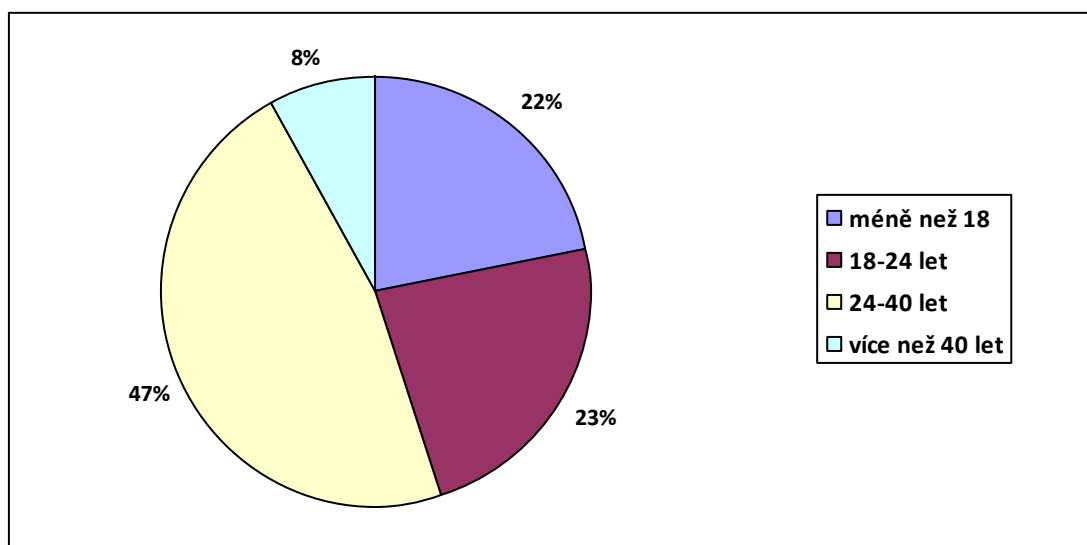
Horolezecký svaz v Belgii (CMBEL – Climbing and Mountaineering Belgium) je hlavní instituce, která má na starosti lezení, horolezectví a turistiku v tomto státě. Součástí svazu je alpský belgický klub (CAB – Club alpin Belge) a Federace lezení a horolezectví (KBF – Klim – en Bergsportfederatie) (CMBEL, 2013).

Dle Mittelstaedt (1997) bylo v Belgii v roce 1993 nejvíce lezeckých stěn v přepočtu na počet obyvatel na světě. V současné době zde lezci mohou navštívit celkem 65 lezeckých stěn (Belgian Climbing, 2014)

V letech 1998-2000 byl proveden v Belgii průzkum, který měl za úkol zmapovat profil lezců v Belgii. Dotazník, kterého se zúčastnilo 550 lezců, provedla společnost Dreams & Associates. Dotazování bylo uskutečněno na 21 umělých stěnách (Dreams & Associates, 2000).

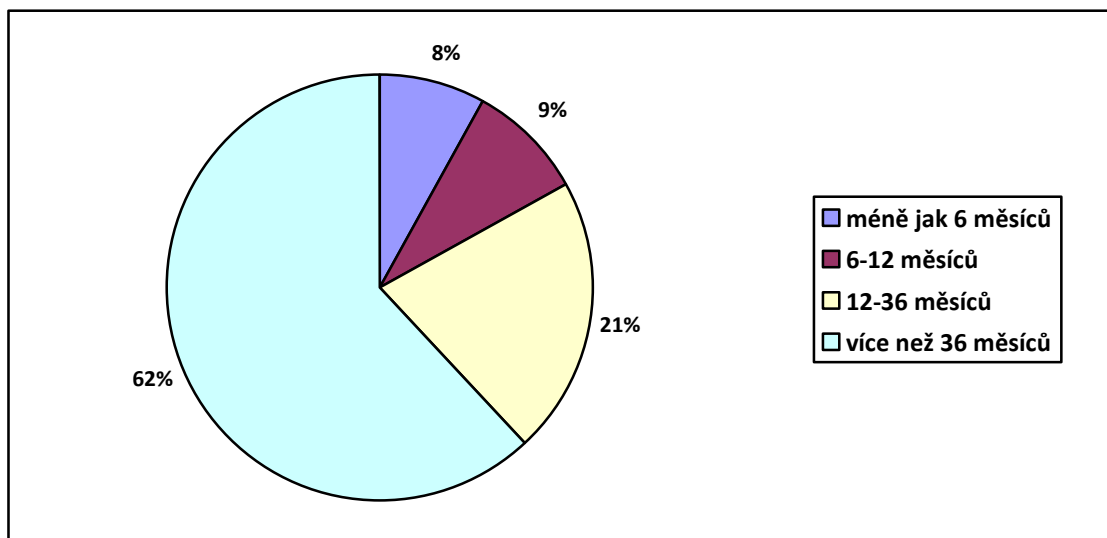
Z 550 lezců, kteří odpovídali na položené otázky, bylo 77% mužů a 23% žen. Otázky měly za úkol zjistit, jak dlouho se lezci tomuto sportu věnují, jaké je jejich věkové zastoupení, frekvence návštěvnosti a preferované prostředí pro lezení.

Graf č. 1 znázorňuje věkové zastoupení dotazovaných lezců. Průzkum ukázal, že lezení v Belgii je provozováno převážně mladými lidmi. Ve věku od 18 do 40 let jich totiž bylo 92 %.

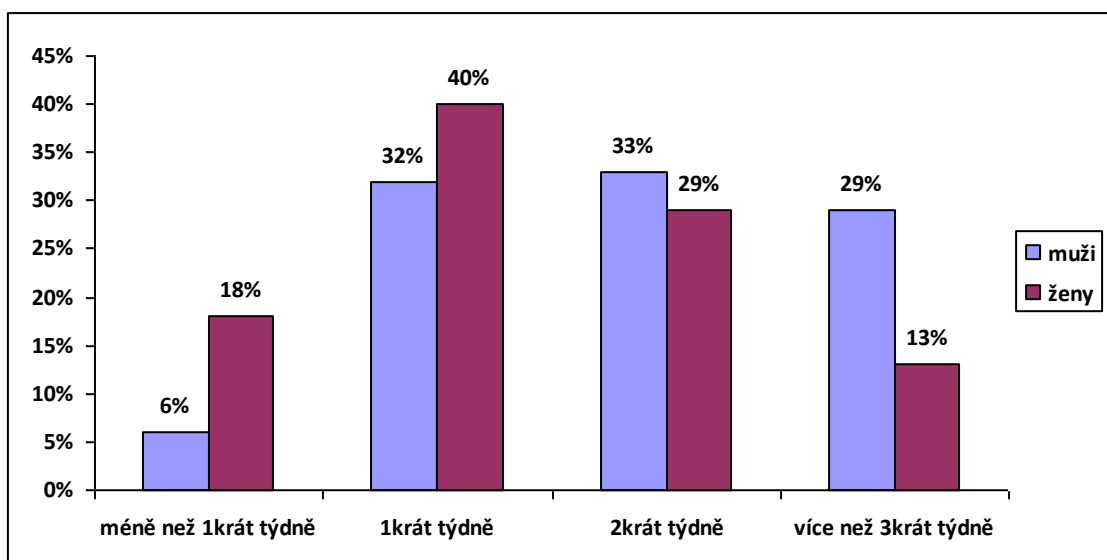
Graf č. 1 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Belgii (zdroj: Dreams & Associates, 2000)

Dále byla zjišťována doba, jakou se respondenti lezení věnují. Nezáleželo na tom, jestli lezli na skalách nebo umělých stěnách. Největší zastoupení měli lezci, kteří se tomuto sportu věnují nejdéle, tedy 36 a více měsíců (62 %). Nejméně lezců leze méně jak 6 měsíců (8%) viz. Graf č. 2.

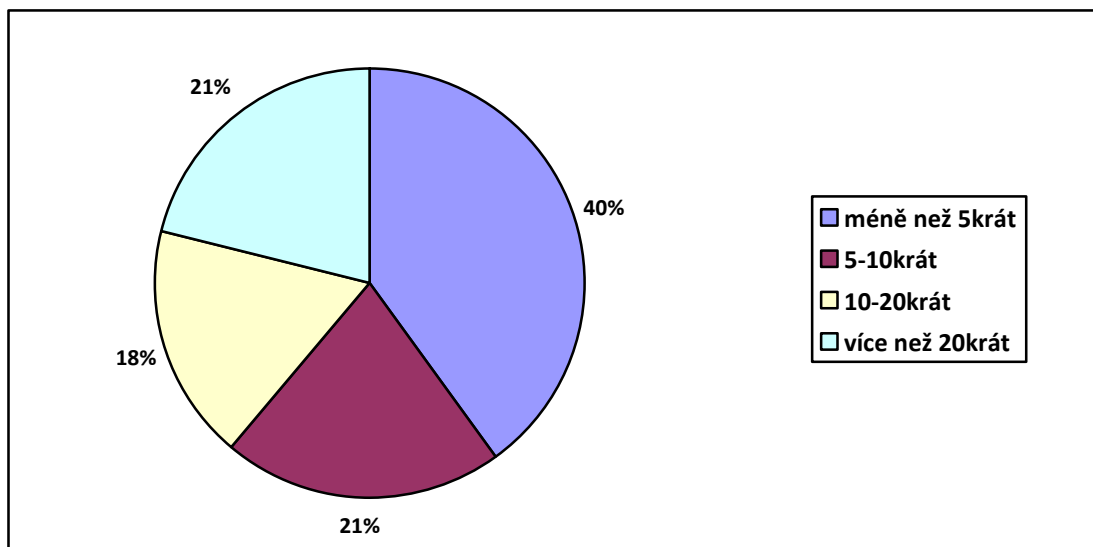
Graf č. 2 Celková doba, po kterou se respondenti v Belgii věnují lezení nejen na umělých stěnách. (zdroj: Dreams & Associates, 2000)

Graf č. 3 znázorňuje týdenní návštěvnost mužů a žen v Belgii na umělých stěnách. Rozdíly v návštěvnosti mužů a žen jsou poměrně malé, avšak i přes to lezou dotázaní muži častěji než ženy.

Graf č. 3 Týdenní frekvence návštěvnosti mužů a žen v Belgii. (zdroj: Dreams & Associates, 2000)

Dotazník dále zkoumal, jaké množství dotázaných lezců leze pouze na umělé stěně a kolik na skalách. Výsledky ukazují, že 61 % dotázaných se vydává za lezení do skal a 39 % leze pouze na umělých stěnách. Frekvenci návštěvnosti lezců na skalách prezentuje graf č. 4.

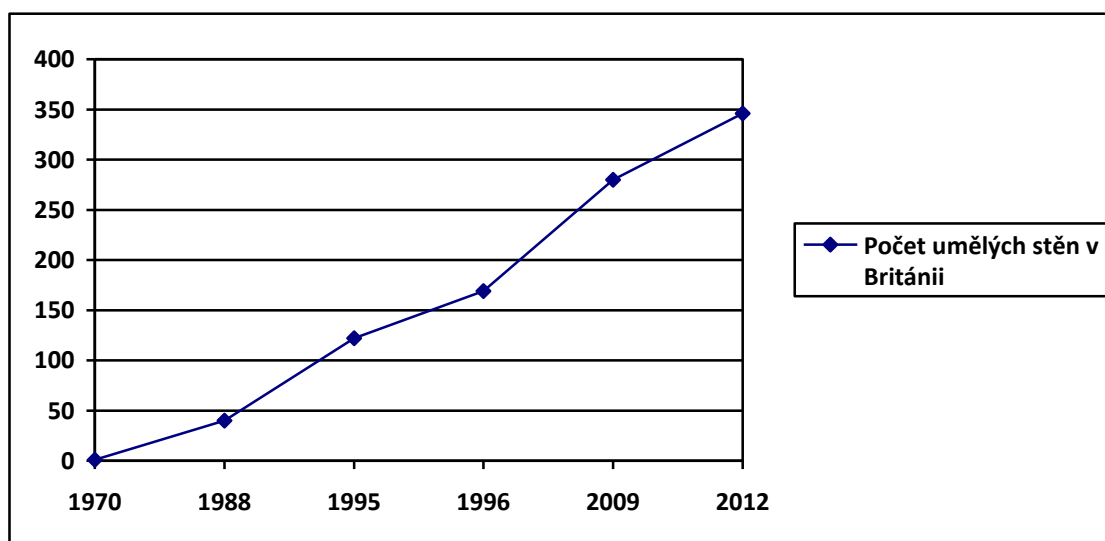
Graf č. 4 Roční frekvence návštěvnosti lezců na skalách. (zdroj: Dreams & Associates, 2000)

3.2 Velká Británie

Ve Velké Británii zastřešuje lezce, vysokohorské turisty a skialpinisty britský horolezecký svaz (BMC). BMC je členem UIAA i IFSC. V roce 2012 dosáhl počet členů 75 tisíc. (BMC, 2013; Ryan, 2013)

Umělé horolezecké stěny se poprvé v Anglii objevily v univerzitních tělocvičnách v roce 1970 a jejich počet poté rychle vzrůstal (Eden, Barrat 2010) viz. Graf č. 5. V roce 1988 jich bylo ve Velké Británii 40, v roce 1995 již 122, v roce 1996 dokonce 169 stěn (Weinbruch et al., 2012).

Britský horolezecký svaz (BMC – British Mountaineering Council) uvedl v roce 2009, že se na území Británie nachází 280 umělých stěn (Eden, Barrat 2010). O pouhé tři roky později už mohli lezci využívat umělých lezeckých stěn 346 (BMC, 2012).

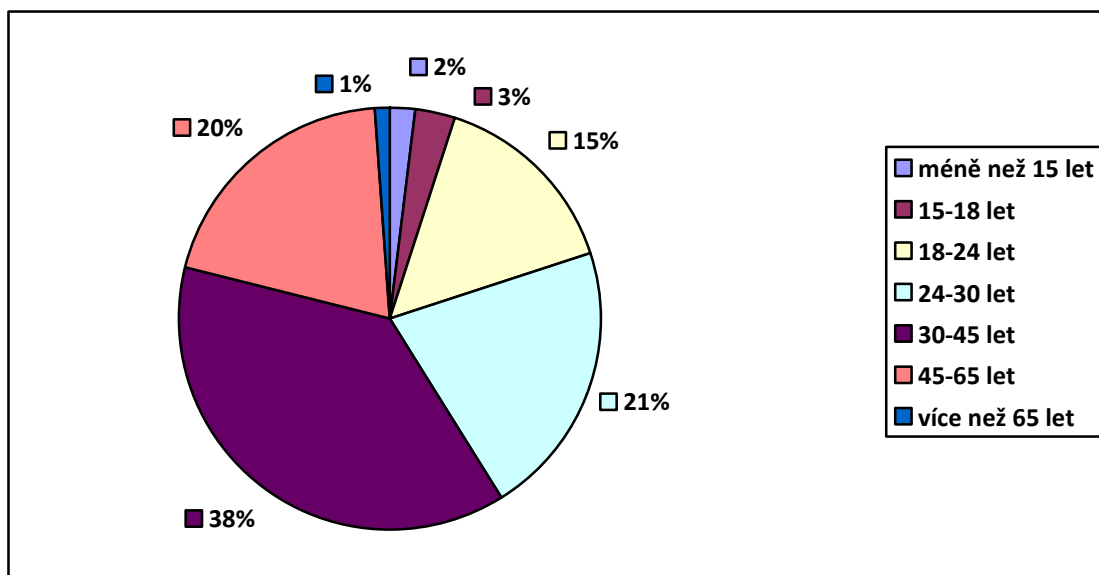

Graf č. 5 Nárůst počtu umělých stěn ve Velké Británii od roku 1970 do roku 2012 (Eden, Barrat 2010; Weinbruch et al., 2012; BMC, 2012).

Obrovský nárůst umělých stěn vypovídá o tom, jak je v Británii sportovní lezení v halách oblíbené. Dle statistiky z roku 2012 mělo lezení na umělých stěnách předstihnout lezení na skalách během půl roku, až jednoho roku (Sport England in Coldwell, 2012).

V roce 2010 provedl BMC průzkum na umělých stěnách. Shromážděno bylo přes 3000 platných dotazníků (BMC, 2010).

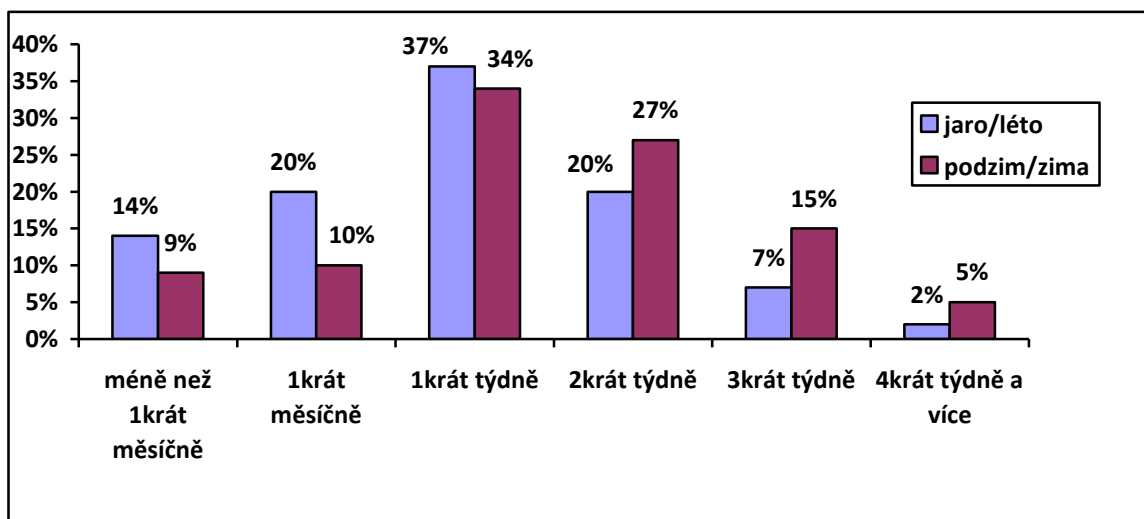
Výsledky ukázaly, že většina dotázaných lezců jsou muži (76 %). Poměr zastoupení mužů a žen v tomto testu tedy byl 3:1. Většina dotázaných byla ve věku 30-45 let. Nejméně lezců se pohybovalo v kategorii pod 15 let a nad 65 let. Graf č. 6 ukazuje přesný věkový profil této studie.

Graf č. 6 Věkový profil lezců na umělých stěnách ve Velké Británii (zdroj: BMC, 2010)

Zjistilo se, že ze všech dotázaných lezců na umělých stěnách leze 76 % z nich i na skalách. Pouze 17% se věnuje lezení výhradně na umělých stěnách. Ostatní lezci, kteří vyplňovali dotazník, uvedli, že v roce 2010 nebyli lézt nikde.

Graf č. 7 naznačuje frekvenci návštěvnosti umělých stěn během celého roku. Největší návštěvnost umělých stěn je v období podzim/zima. Podle výzkumu se jedná o 47 % lezců.

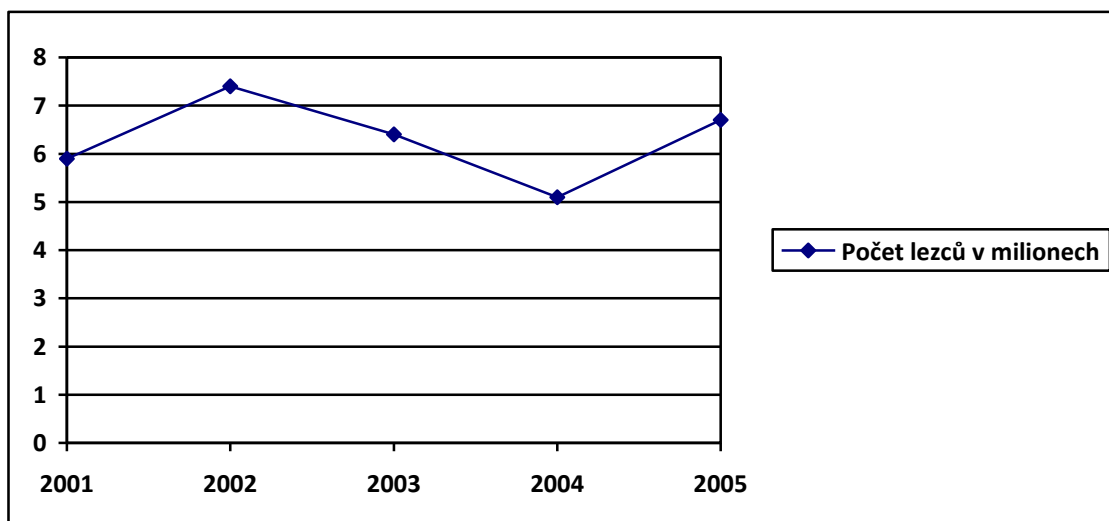
Graf č. 7 Frekvence návštěvnosti umělých stěn ve Velké Británii (zdroj: BMC, 2010)

3.3 USA

Lezení USA (USA climbing) je národní řídicí orgán soutěží lezení ve Spojených státech amerických. Tento orgán je členem Mezinárodní federace pro sportovní lezení (IFSC). Podporuje 3 soutěžní disciplíny: bouldering, sportovní lezení a lezení na rychlost (USA climbing, 2014).

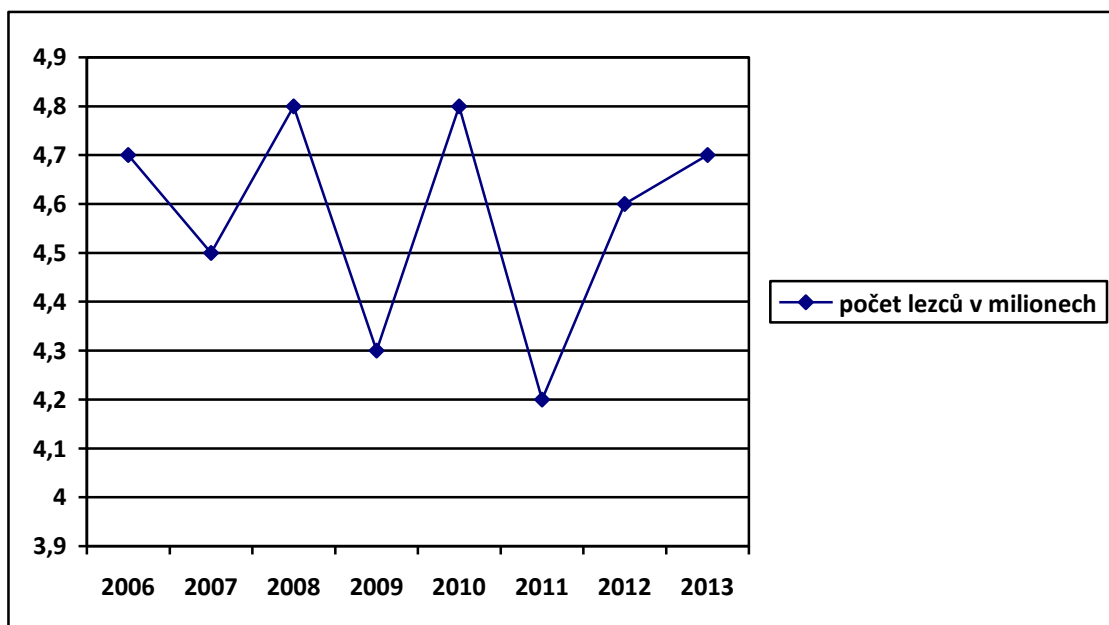
Lezení na umělých stěnách v USA je na velkém vzestupu. Každý měsíc se zde otevrou 3 nové umělé lezecké stěny (Climbing business journal, 2014a). V současné době existuje v USA 345 komerčních lezeckých stěn (nepočítají se stěny na univerzitách, stěny YMCA nebo jiné veřejné lezecké stěny) (Climbing bussines journal, 2014b).

Outdoor Industry Foundation (OIF) prováděla výzkum v USA od roku 2001 do roku 2005. Lidé byli dotazováni, zda-li už někdy lezli na umělé stěně. Výsledky dotazování v jednotlivých letech ukazuje Graf č. 8. V posledním roce měření (2005) tohoto dotazníku se ukázalo, že na umělé stěně lezlo 6,7 milionů lidí. 65% byli muži a průměrný věk lezců, kteří stěnu navštívili, byl 26 let. 39 % lezců se vydává za lezením i do skal (OIF, 2006).

Graf č. 8 Vývoj počtu lezců na umělých stěnách v USA v období 2001–2005 (zdroj: OIF, 2006)

Nezisková nadace The Outdoor Foundation (OF), kterou založila OIF v roce 2006, prováděla výzkum od roku 2006. Věková hranice se oproti předešlému výzkumu snížila z 16 na 6 let, proto jsou výsledky výrazně odlišné. V roce 2013 lezlo na umělých stěnách v USA 4,7 milionů lidí viz. Graf č. 9.

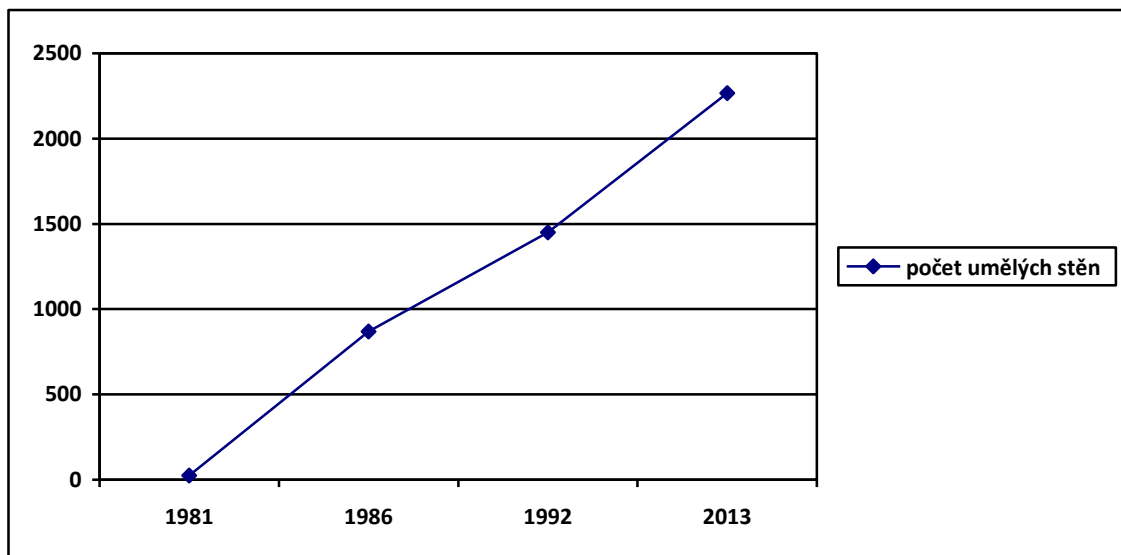

Graf č. 9 Vývoj počtů lezců na umělých stěnách v USA v období 2006–2012 (zdroj: OF, 2014)

3.4 Francie

Lezení, horolezectví, canyoning, skialpinismus, vysokohorskou turistiku a chůzi na sněžnicích zastřešuje ve Francii Francouzský svaz horských sportů a sportovního lezení (FFME - Fédération française de la montagne et de l'escalade). V roce 2012 měl tento svaz přes 82 000 členů.

Dle Murs-Escalade.fr (2013) se počet stěn ve Francii neustále zvyšuje. Od roku 1981, kdy jich existovalo pouhých 25, se jejich počet v roce 2013 zvýšil na 2266 viz Graf č. 10. Dle IFSC (2014) se jich jen v Paříži nachází přes 350.

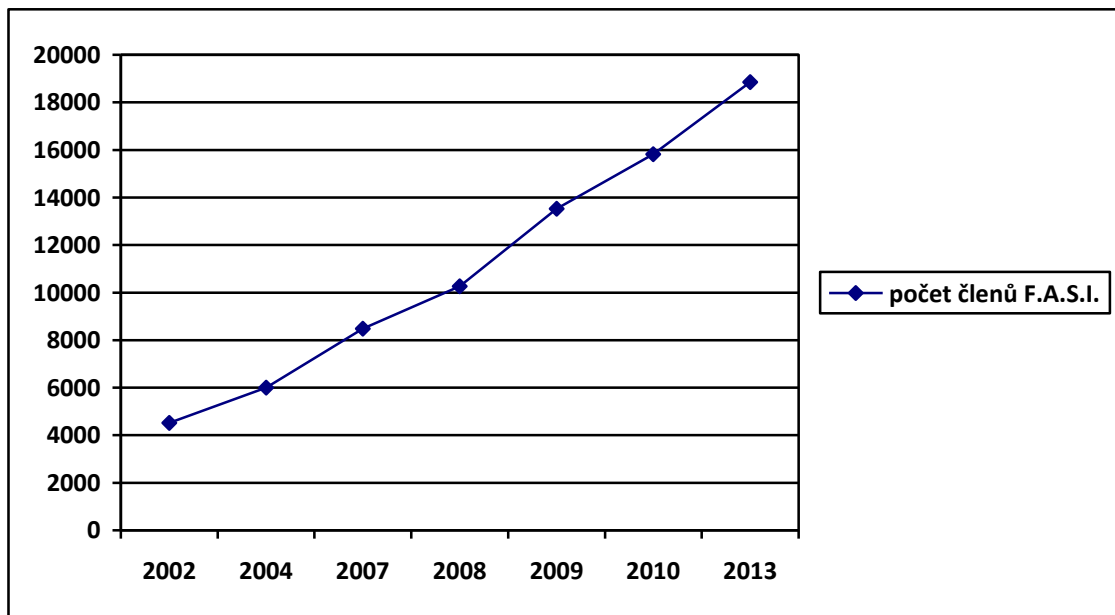
Graf č. 10 Nárůst počtu umělých stěn od roku 1981 do roku 2013 ve Francii (Murs-Escalade.fr 2013)

Veliký nárůst umělých stěn je samozřejmě spojený s příchodem nových lezců. V roce 1985 lezlo na umělých stěnách 476 000 lezců. O 25 let později (2010) již bylo lezců přes 1 milion (Girard, 2010; Chenevier, 2011).

Zvyšující se obliba lezení je ve Francii také jasně zřejmá díky prodanému množství lezecké obuvi. V roce 1988 bylo prodáno kolem 60-70 tisíc. V roce 2010 již 120-150 tisíc. (Dupuy, 1991; Chenevier, 2011).

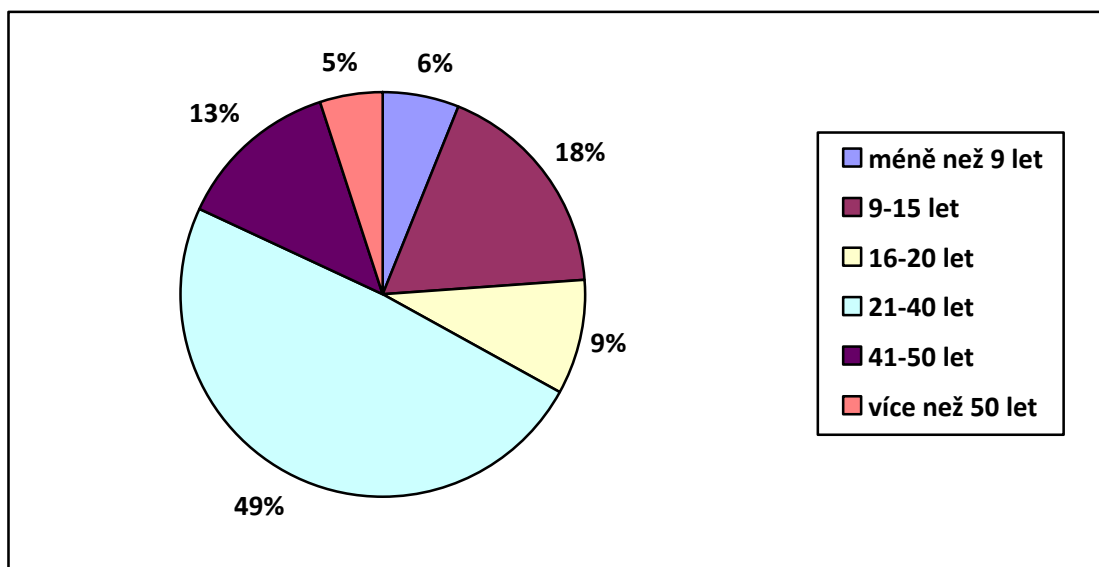
3.5 Itálie

Dle Cristauda (2010) Italský svaz sportovního lezení (Federazione arrampicata Sportiva Italiana- F.A.S.I.), který byl založen v roce 1987, je členem IFSC. V roce 2002 měl svaz přes 4 500 členů. V roce 2010 dosáhl počet již necelých 16 000. Gigliotti (2013) udává, že do poloviny roku 2013 se tento počet zvýšil až na 16 851 členů. Celkový vývoj počtu členů zobrazuje Graf č. 11.

Graf č. 11 Vývoj počtu členů F.A.S.I. (zdroj: Cristaudo, 2011;Gigliotti, 2013)

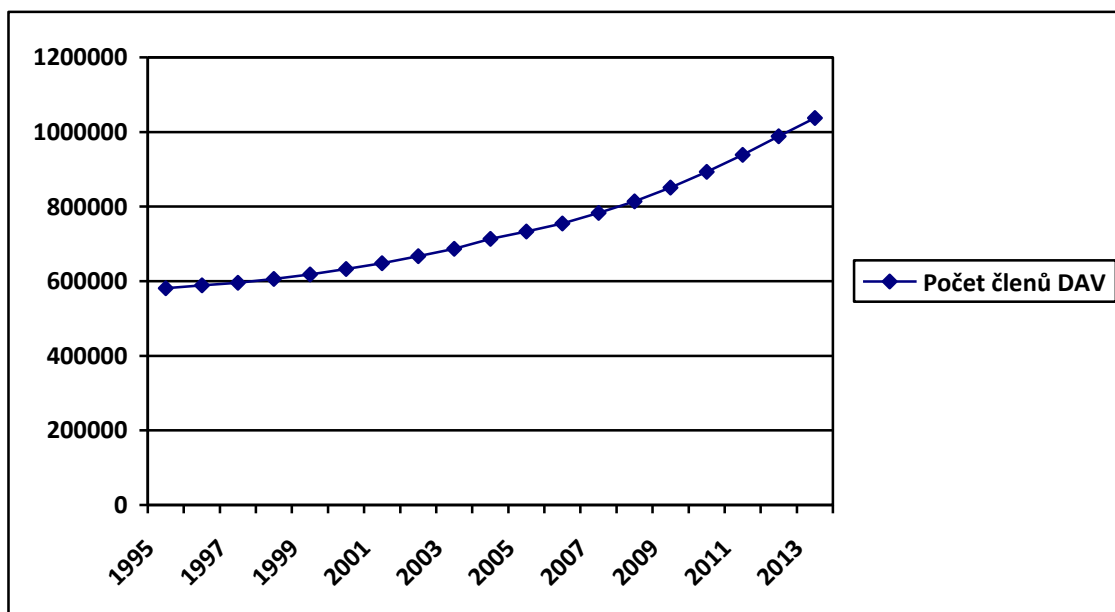
Cristaudo (2011) uvádí výsledky dotazování lezců, kteří se věnovali sportovnímu lezení v Itálii. Lezlo 73% mužů a 27 % žen. Nejnižší věkové zastoupení u lezců měla skupina do 9 let (6%) a nad 50 let (5%). Jednoznačně nejvíce lezců se nacházelo v rozmezí 21-40 let (viz Graf č. 12).

Graf č. 12 Věkový profil lezců v Itálii na umělých stěnách (zdroj: Cristuado, 2011).

3.6 Německo

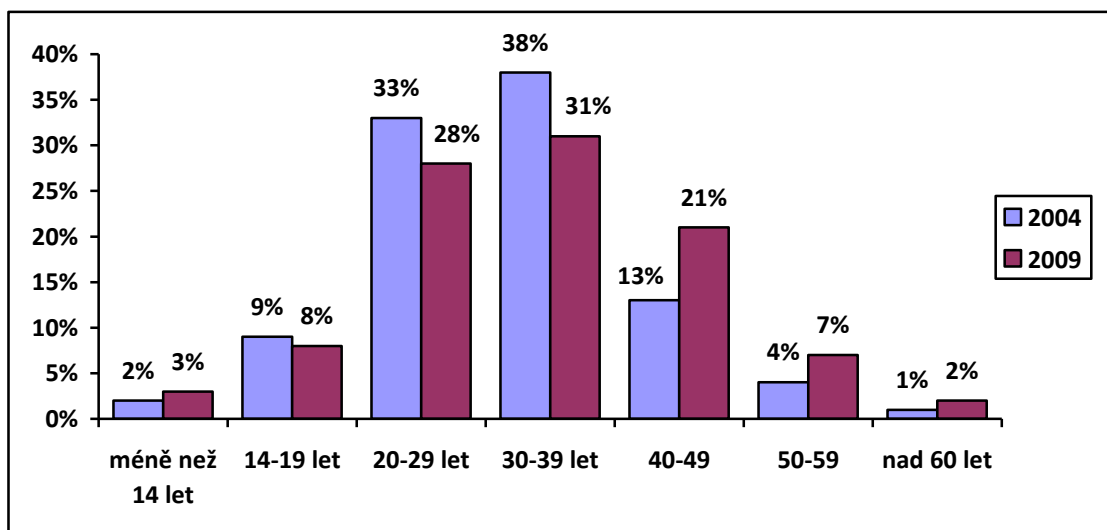
Turistiku, vysokohorskou turistiku, horolezectví, sportovní lezení, skialpinismus, expediční lezení a lezení v ledu má na starost Německý alpský spolek – DAV (Der Deutscher Alpenverein). Tento spolek byl založen roku 1869 a skládá se z 354 regionálních sdružení (DAV, 2014a). Je to největší horský sportovní svaz na světě (DAV, 2012). DAV je členem IFSC a v říjnu roku 2013 se po několika letech opět stalo členem i UIAA (International Climbing and Mountaineering Federation) (DAV, 2014b). Dle DAV (2013) měl v roce 1950 tento spolek v roce 89 500 členů. V roce 2013 již počet členů přesáhnul hranici jednoho milionu (1037922 členů) viz Graf. 13. 40, 9% tvoří ženy, 23,5% adolescenti a mladí dospělí do 26 let a 19% jsou lidé nad 60 let. (DAV 2014a).

Graf č. 13 Vývoj členství v DAV od roku 1995- 2013 (zdroj: DAV, 2013)

Dle Hitthaler (2011) byla první umělá stěna pro lezení provizorně vybudovaná již v roce 1968 na výstavišti v Mnichově. Do konce roku 1994 existovalo již 98 lezeckých stěn DAV. V roce 1999 byla v Mnichově vybudována umělá stěna s největší plochou v Evropě (5 000 m²).

DAV provedla ve spolupráci se Sportovní univerzitou v Kolíně nad Rýnem dva průzkumy na umělých stěnách v Německu. První se uskutečnil v roce 2004 a druhý v roce 2009. Druhého výzkumu se zúčastnilo 1038 lezců na 8 stěnách. Graf č. 14 znázorňuje porovnání věku lezců na umělých stěnách z obou výzkumů (DAV, 2009a; DAV, 2009b).

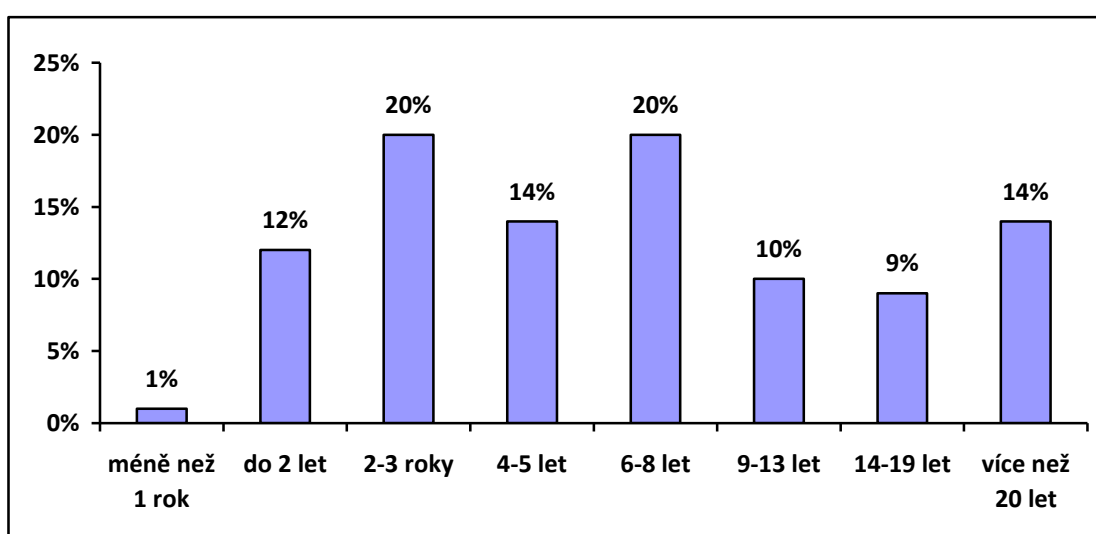

Graf č. 14 Věkový profil lezců na umělých stěnách v roce 2004 a 2009 (zdroj: DAV, 2009a; DAV, 2009b).

Většina dotázaných byli muži (61%), ženy tvořily zbývajících 39%. V roce 2009 bylo oproti roku 2004 znatelně méně lezců z věkové skupiny 20-29 let. Naopak přibýlo starších lezců ve věku mezi 40 a 59 lety.

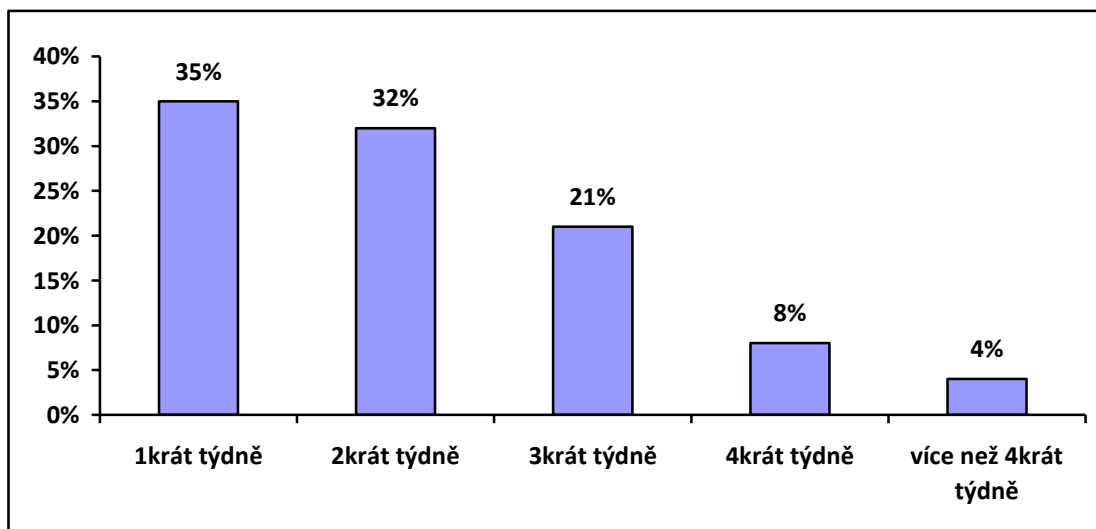
Dotázaných, kteří se věnují lezení pouze na umělé stěně, bylo 10%. 74% lezců uvedlo, že lezou i na skalách. Z výsledků výzkumu je však zřejmé, že záleží na konkrétním místě a vzdálenosti od nejbližších skal.

Více než polovina respondentů (54%) z roku 2009 se věnovala lezení od 2 do 8 let. Graf č. 15 uvádí dobu lezení u různých věkových kategorií.

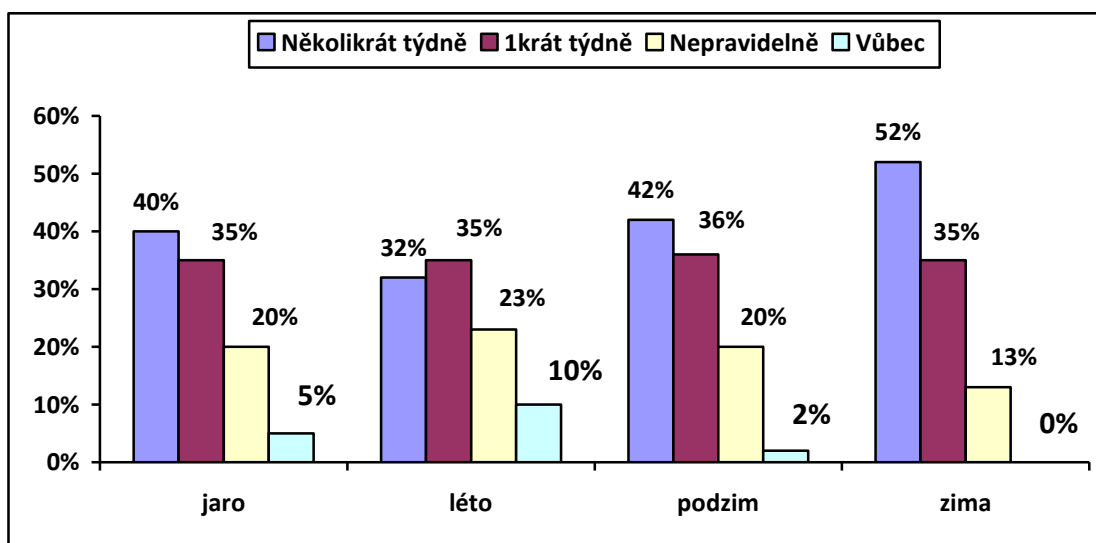
Graf č. 15 Celková doba lezení u lezců na umělých stěnách v Německu z roku 2004 a 2009 (zdroj: DAV, 2009a)

Graf č. 16 znázorňuje týdenní návštěvnost lezců z roku 2009.

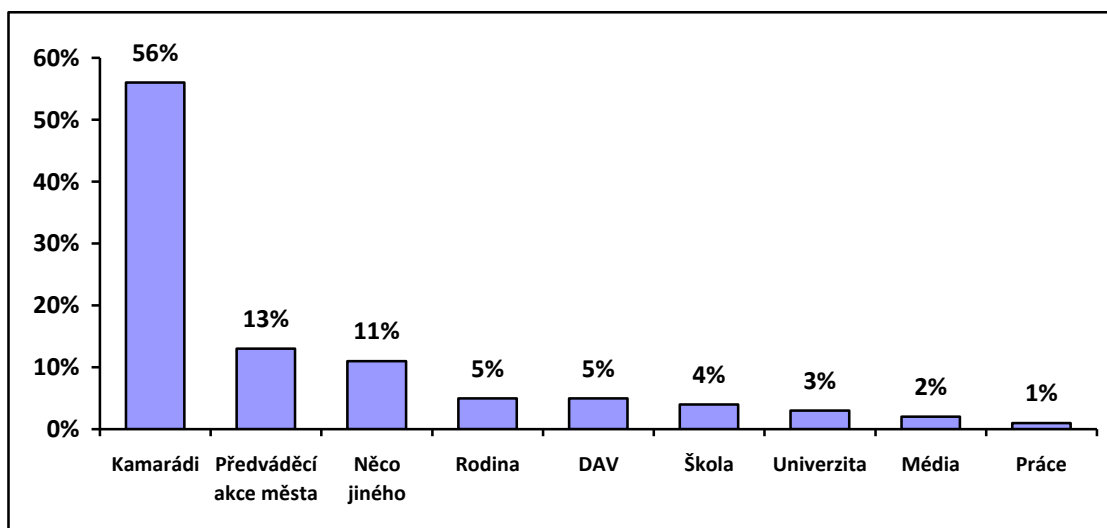
Graf č. 16 Týdenní frekvence návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Německu v roce 2009 (zdroj: DAV, 2009a)

Týdenní návštěvnost vzhledem k ročnímu období udává Graf č. 17.

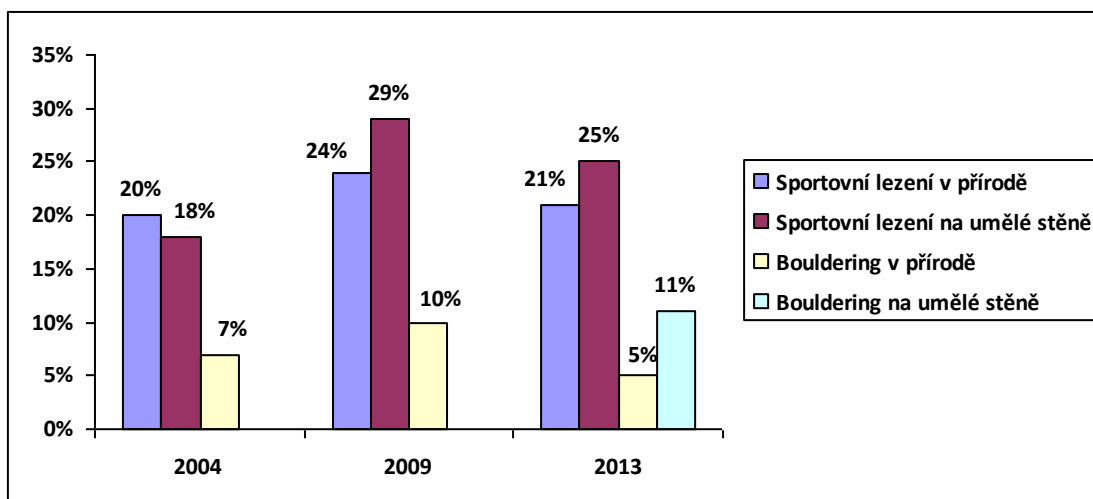
Graf č. 17 Frekvence návštěvnosti umělých stěn v Německu v závislosti na ročním období z roku 2009 (zdroj: DAV, 2009a)

Další otázka, která byla dotazovaným pokládána, se týkala zdroje, který přivedl lezce k lezení. Nejčastěji byli lezci ovlivněni kamarády (56%) a předváděcími akcemi, které pořádalo město (13%). Celkové výsledky jsou znázorněny v Grafu č. 18.

Graf č. 18 Zdroj, který přivedl dotazované k lezení (zdroj: DAV, 2009a)

DAV také provedla dotazování v roce 2004, 2009 a 2013. V roce 2004 a 2006 odpovědělo na položené otázky 2000 lidí. V roce 2013 jich odpovědělo 2136. Dotazovatel se ptal respondentů, jaký sport dělají aktivně. Na výběr bylo k dispozici 30 sportů. Jednalo se převážně o aktivity v přírodě, ale bylo do nich zařazeno i lezení na umělých stěnách. Graf č. 19 znázorňuje výsledky měření u těchto sportů: sportovní lezení v přírodě, sportovní lezení na umělých stěnách, bouldering na umělé stěně (pouze rok 2013) a bouldering v přírodě (DAV, 2014).

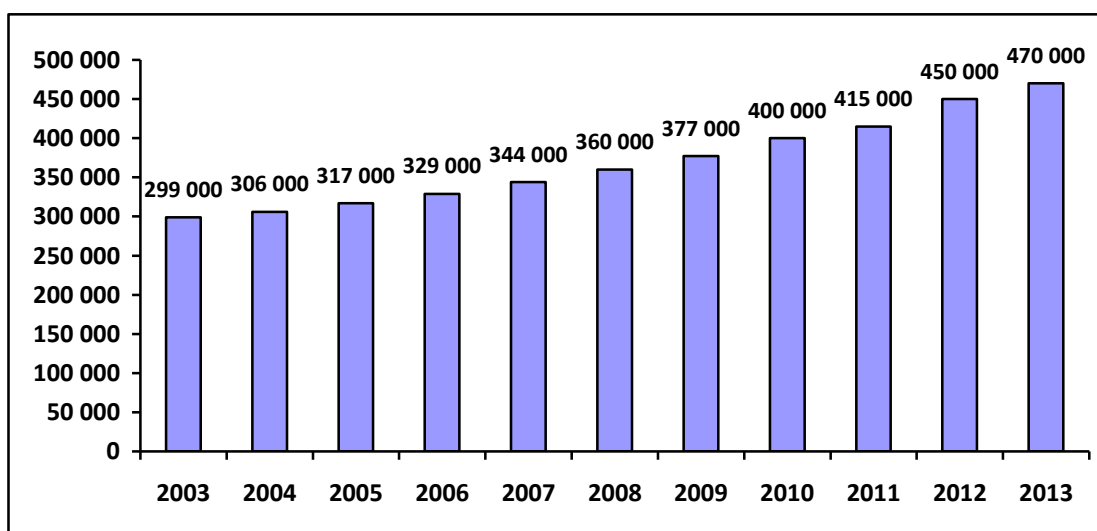
Graf č. 19 Aktivní vykonávání sportovního lezení v přírodě a na umělých stěnách v letech 2004, 2009 a 2013 v Německu (DAV, 2014)

3.7 Rakousko

Největší horolezeckou organizací v Rakousku je Rakouský alpský svaz- OeAV (Österreichischer Alpenverein). Zastřešuje horolezectví, skialpinismus, vysokohorskou turistiku (VHT) a lezení v ledu. Byl založen roku 1862 ve Vídni. V roce 1873 byl spojen s německým DAV a v roce 1951 ale došlo opět k osamostatnění (OeAV, 2013).

V roce 2003 měl OeAV 299 000 členů. Členství plynule narůstalo každým rokem a v roce 2013 dosáhlo 470 000 členů (viz Graf č. 20).

I když je Rakouský alpský svaz největší organizací svého druhu, není členem IFSC, ani UIAA.

Graf č. 20 Vývoj členství OeAV v období 2003-2013 (zdroj: OeAV, 2013)

Organizace, která patří mezi členy IFSC je Rakouský svaz soutěžního lezení – OEWK (Österreichische Wettkletterverband). Založen byl roku 2005 a do IFSC byl zařazen roku 2007. Předmětem činnosti jsou nejen soutěže, ale také vzdělávací programy a cílený rozvoj mládeže. Součástí OEWK je téměř 170 klubů s více než 47 000 členy. Hlavním cílem sdružení je podpora lezení jako součást tělesné výchovy a podpory ke zdraví (OEWK, 2013).

3.8 Lezení v České Republice

V České Republice je hlavní organizací, která zastřešuje sportovní lezení, lezení v ledu a skialpinismus Český horolezecký svaz (ČHS), který byl založen v roce 1990. Cílem ČHS je, aby se horolezectví v ČR rozvíjelo jak na rekreační, tak na vrcholové úrovni. Je členem tří mezinárodních sportovních federací: Mezinárodní alpinistické federace (UIAA), Mezinárodní federace sportovního lezení (IFSC) a Mezinárodní skialpinistické federace (ISMF) (ČHS, 2014).

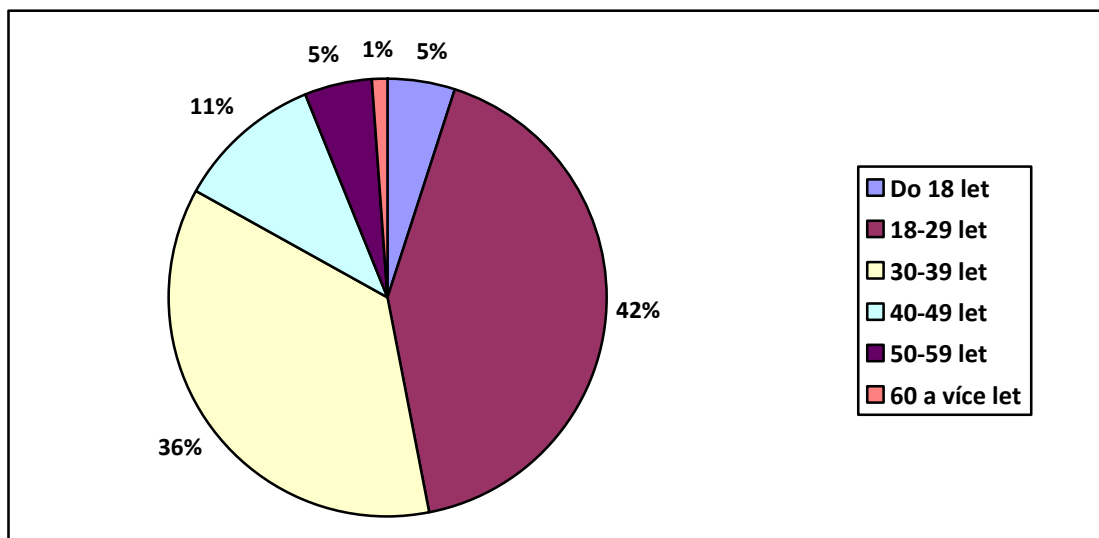
První stěna, která v ČR vznikla již na konci 80. let, se nacházela nedaleko od Brna na pilíři nedostavěného mostu (Vomáčko, 2008). Od té doby vzniklo mnoho nových stěn na různých místech celé republiky. Přesné číslo je však těžko zjistitelné, protože neexistuje žádná oficiální zpráva o jejich počtu. Internetový portál Horydoly (2014) však uvádí pravděpodobně největší seznam umělých stěn po celé České republice. Jedná se o shromáždění adres a odkazů na stěny komerční i volně přístupné, pod střechou i venku na betonových či kamenných zdech. Jejich počet přesahuje číslo 220. I když se pravděpodobně tento počet neshoduje přesně s reálným množstvím stěn, je to údaj, který alespoň trochu nastiňuje současnou situaci lezení na umělých stěnách.

O tom, že je lezení na umělých stěnách oblíbené, svědčí i výzkum Wernerové (2009), která získávala informace o lezení pro svoji bakalářskou práci. Informace získala prostřednictvím dotazníku na různých lezeckých i jiných internetových stránkách. Podle průzkumu, ze kterého nakonec vzešlo použitelných 382 odpovědí, vyplynulo, že se 95% respondentů věnovalo lezení na skalách a 82% lezení na umělých stěnách. Složení mužů a žen bylo v poměru 72% : 28%.

V roce 2009 provedl ČHS průzkum názorů lezecké veřejnosti formou ankety. Vyplnit dotazník bylo možné na Mezinárodním horolezeckém filmovém festivalu v Teplicích nad Metují nebo přes internet.

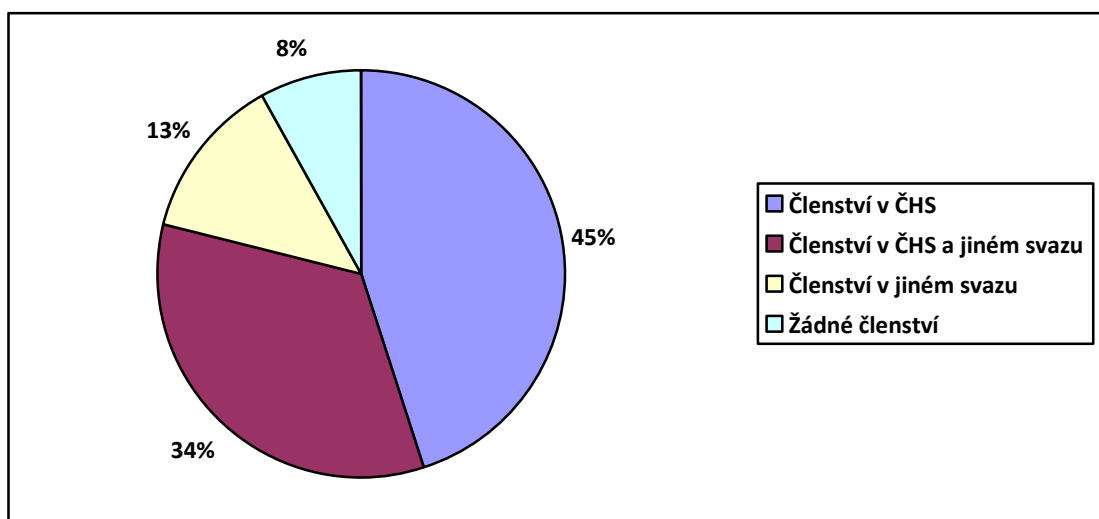
Dotazník vyplnilo celkem 705 osob a v mnohem větším počtu byli zastoupeni muži než ženy (88% : 12%). Z hlediska věku byla nejvíce zastoupena kategorie 18-29 let (42%) viz Graf č. 21.

ČHS uvedl, že je důležité si uvědomit, že průzkum byl založen na tzv. „samovýběru“, což znamená, že se do ankety zapojili především jedinci, kteří chtěli vyjádřit svůj názor a mají tedy o dění v ČHS zájem. Nejedná se tedy o standardní soubor, který by zcela odpovídal běžné lezecké veřejnosti.

Graf č. 21 Věkové složení respondentů v anketě ČHS (zdroj: ČHS, 2009)

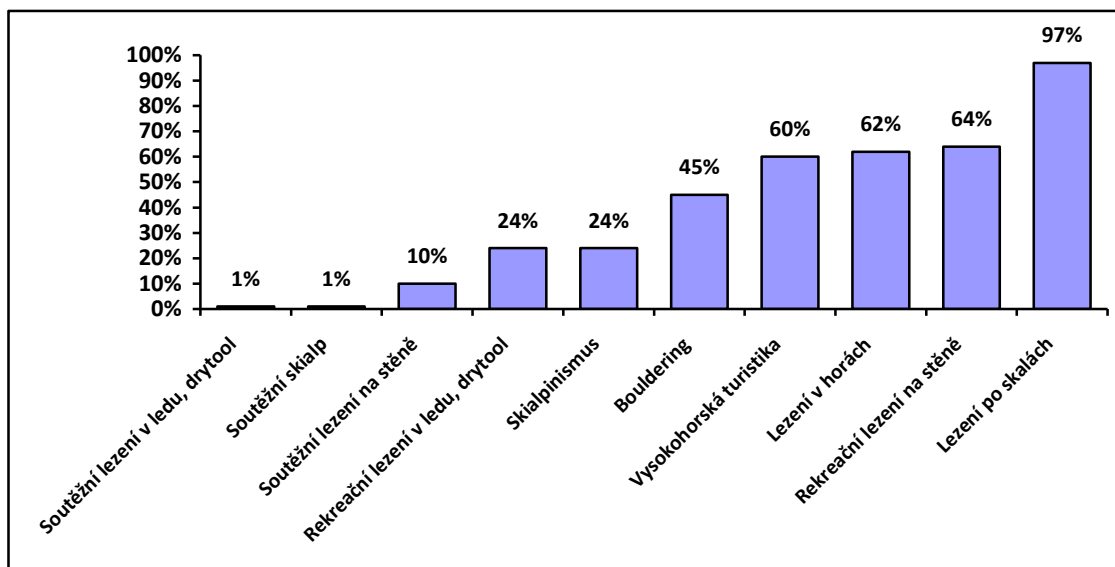
Graf č. 22 prezentuje výsledky týkající se členství ve svazech. 79% dotázaných uvedlo, že jsou členy ČHS. Z toho je 34% i v jiném svazu. Dle autorů se dá předpokládat, že se jedná o rakouský Alpenverein.

Graf č. 22 Členství v ČHS a jiných svazech (zdroj: ČHS, 2009)

Probandi dále uváděli, jakým horolezeckým nebo příbuzným disciplínám se věnují. 97% dotázaných sdělilo, že se věnují lezení po skalách. Velké množství

dotázaných (64%) také uvedlo, že se věnují lezení na umělých stěnách. Celkové výsledky uvádí Graf č. 23. Odpověď na otázku, které disciplíně se respondenti věnují nejčastěji, ukázala, že nejoblíbenější je lezení po skalách.

Graf č. 23 Horolezecké a příbuzné disciplíny, kterým se věnují probandi ankety ČHS (ČHS, 2009)

3.8.1 Lezení na umělých stěnách v Praze

Stručná historie

Nejstarší velkou umělou stěnou v Praze je Lezecká stěna Ruzyně. Byla postavena již v roce 1993 (Lezecká stěna Ruzyně, 2013). Po této stěně začaly přibývat další. Větší rozmach budování umělých stěn začal od poloviny 90. let a největší „boom“ nastal po roce 2000. Boulder Bar, který vzniknul v roce 2001 nedaleko Václavského náměstí, byl lezcům k dispozici po dobu 5 let. Poté byl přemístěn do nové budovy v Holešovicích, kde se nachází dodnes (Boulder Bar, 2014). V roce 2002 byla postavena umělá stěna ve Sportcentru Palmovka, která se na krátký čas stala nejvyšší stěnou nejen v Praze, ale v celé ČR (SC Palmovka, 2014). V průběhu roku 2004 se objevil na scéně další boulder: Lokal Blok. V době otevření byl považován za třetí největší svého druhu v Evropě (Hory doly, 2004). Lokal blok je největší boulderová stěna v České Republice (Lokal Blok, 2014). Lezecká stěna Mammut v Holešovicích byla otevřena v březnu roku 2005 (Lezec, 2005). Tato stěna patří mezi největší lezecká

centra v České republice (Stěna Holešovice, 2014). V roce 2006 byla otevřena venkovní betonová stěna v Gutově ulici u základní školy- Gutovka (Hory doly, 2006). Další stěnou, která byla otevřena ve stejném roce a která se stala na dlouhou dobu největší v Praze i ČR, je Lezecké centrum Smíchov (Lezecké centrum Smíchov, 2014). V roce 2011 byla vybudována na Chodově stěna Free solo, která převýšila v tu dobu všechny v Praze i v republice (Lezec, 2011). V srpnu roku 2013 však byla otevřena další stěna, která předčila svou výškou i plochou všechny v Praze. Jedná se o umělou stěnu ve Vysočanech, která dosahuje maximální výšky 20 metrů a její plocha je 3000 m² (Lezecká stěna Big Wall, 2014). Umělá stěna Boulder Bar prochází v současné době rekonstrukcí a v tomto měsíci (listopad, 2014) by mělo dojít k otevření nových prostor (Boulder Bar, 2014). Tato přestavba by mohla zajistit této stěně prvenství v celkové ploše mezi bouldery.

3.8.2 Průzkum lezců na umělých stěnách v Praze

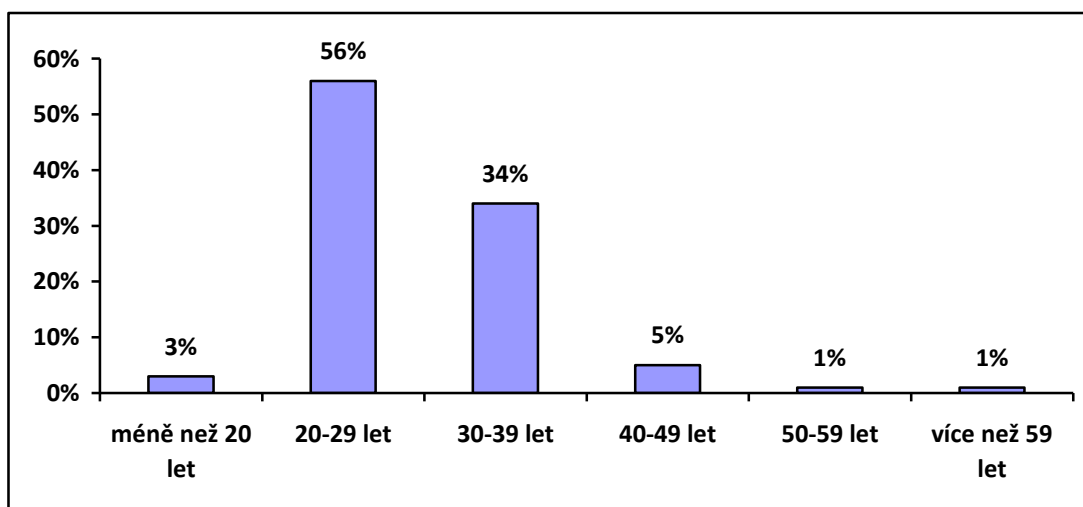
Klouz (2013) provedl v roce 2013 socioekonomický výzkum lezců na šesti vybraných umělých stěnách v Praze. Na přelomu zimy a jara předkládal lezcům na stěnách dotazníky, obsahující 18 otázek, po dobu 5 týdnů. Celkem bylo dotazováno 360 lezců. Dotazníky byly lezcům předkládány osobně během lezení nebo při vstupu do haly. Díky tomu byla zaručena téměř 100% ochota dotazníky vyplnit a zároveň se téměř vyloučilo chybné vyplnění dotazníku. Při nepochopení otázky bylo možné nejasnost ihned vysvětlit.

Lezci byli dotazováni na těchto stěnách: Lezecká stěna Ruzyně, Lezecké centrum Mammut Holešovice, Lezecké centrum Smíchov, Sportovní centrum Palmovka a dva bouldery: Lokal Blok a Boulder Bar.

Po vyhodnocení dat autor došel k následujícím výsledkům. Z pražské populace se lezení věnuje 0,33% lidí. Celkový počet lezců není možné přesně zjistit, ale pomocí týdenní návštěvnosti a počtu vstupů, které poskytly umělé stěny, byl jejich počet odhadnut na 4115.

Průzkumu se zúčastnilo mnohem více mužů a to v poměru 69 % : 31%. Z hlediska věku byli nejvíce zastoupeni lezci ve věku 20-29let (56%) a 30-39let (34%) viz Graf č. 24. Nejméně lezců bylo ve věku 50-59 let (1%) a nad 59 let (1%). Průměrný

věk lezců celkem byl 29, 3 roků. Nejmladší respondent byl ve věku 13 let a nejstarší ve věku 64 let.

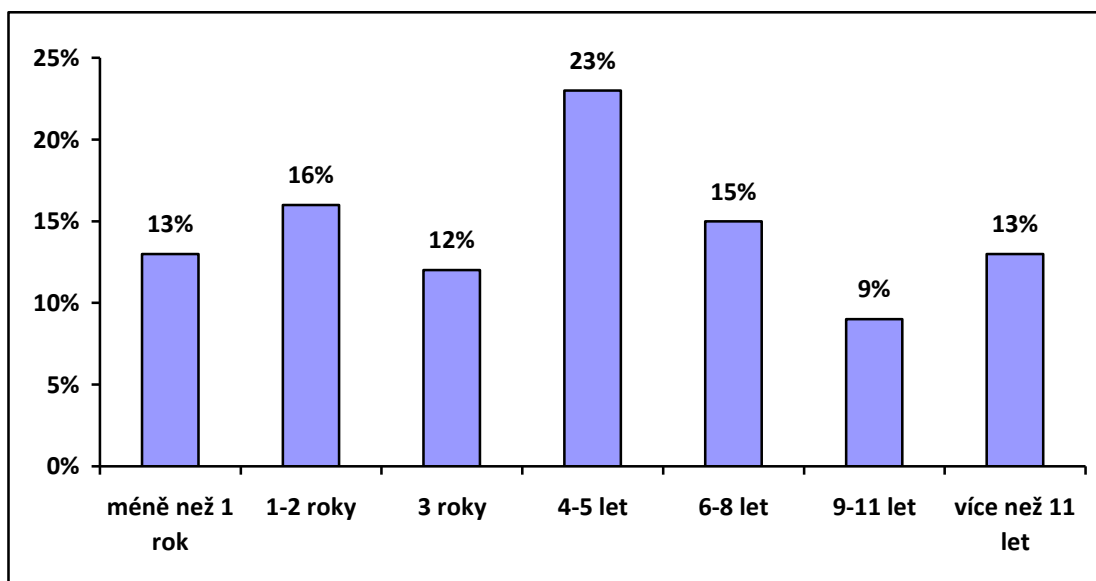

Graf č. 24 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Praze; N = 360 (Klauz, 2013)

73% respondentů z umělých stěn žije trvale v Praze. Lezci, kteří bydlí v Praze přechodně, jsou převážně studenti (82%) a navštěvují především Lezecké centrum Smíchov a Ruzyň.

Poměr lezců, kteří lezou i na skalách a těmi, co chodí pouze na umělou stěnu, je 71% : 29 %.

Graf č. 25 udává celkovou dobu lezení respondentů. 13% lezců leze méně než půl roku, z nichž 93 % leze pouze na umělé stěně. Z těch, co se lezení věnují po dobu 1-2 let (16%), leze pouze na umělé stěně 43% respondentů. Podobné výsledky má i skupina, která leze 3 roky (12%). Z těchto lezců se věnuje lezení pouze na umělé stěně 37% respondentů. Čím déle tedy lezci lezou, tím častěji se začínají věnovat i lezení venku na skalách. Nejpočetnější skupinou lezců v tomto průzkumu byli ti, co lezou 4-5 let (23%). Za nejkratší dobu lezení mezi dotázanými byl uveden 1 měsíc. Nejdéle lezoucí respondent se lezení věnoval 46 let. Průměrná délka lezení u žen je 4,5 roku a u mužů 6,9 roku.

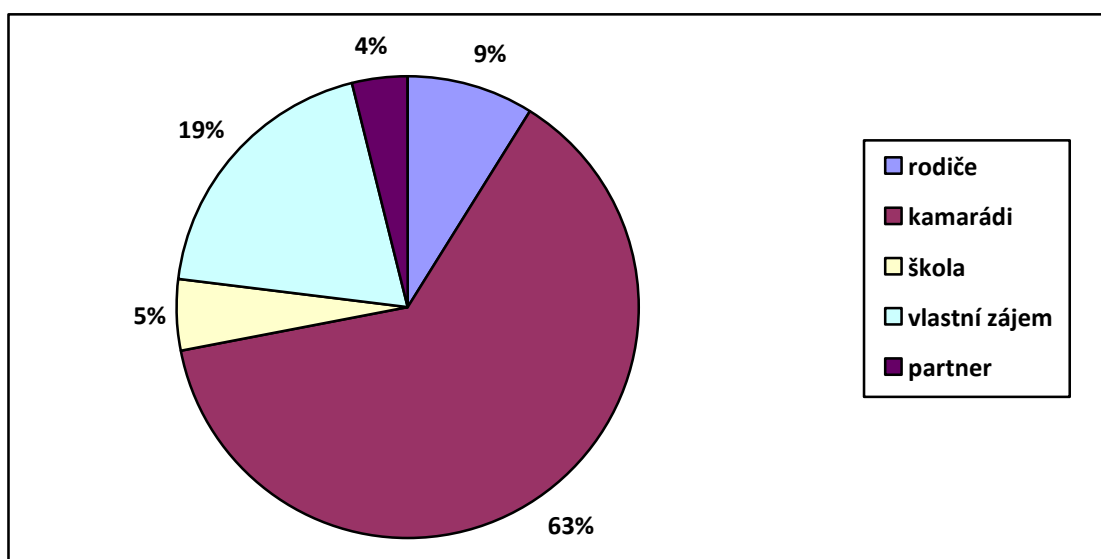
Graf č. 25 Délka celkové doby lezení u lezců na umělých stěnách v Praze (Klauz, 2013)

V létě na umělé stěně neleze vůbec 17 % lezců. Průměrná návštěvnost za týden z období podzim/zima na období jaro/léto klesá 1,9 na 1,2.

Ekonomicky aktivních lezců je 68%, studentů je tedy 32%. Hrubé měsíční příjmy lezců byly znatelně vyšší, než je celkový průměr všech pražanů. Stejně tak jsou na tom lezci s nejméně dosaženým vzděláním.

48% dotázaných uvedlo, že nejsou členem žádného oddílu. Ze zbylých 52% je členem pouze ČHS 9% lezců a ČHS v kombinaci s Alpenvereinem 25%. Lidí, kteří jsou členy pouze Alpenvereinu je 19 % a to především kvůli pojištění.

Lezce k lezení přivedli v drtivé většině jejich kamarádi (63%), viz Graf č. 26.

Graf č. 26 Kdo přivedl lezce na umělých stěnách v Praze k lezení (Klauz, 2013).

4 Shrnutí teoretické části

Teoretická část předkládá informace, které se týkají sportovního lezení v České republice, ale i jinde ve světě.

Sportovní lezení je lezecká aktivita, která se může provozovat jak v přírodě na skalách, tak na umělých stěnách. Existují různé lezecké disciplíny, ať už soutěžní nebo nesoutěžní. Je to sport, který podporuje přirozený a vyrovnaný rozvoj pohybové soustavy a přináší silné prožitky, vzrušení a dobrodružství. Umělé stěny napodobují přírodní prostředí a původně byly využívány především k tréninku skalního lezení. Avšak první umělé stavby pro lezení vznikaly především pro výchovu mládeže a fyzické přípravě vojáků.

Díky veliké oblibě tohoto sportu dochází již delší dobu k velkému nárůstu nejen lezců, ale i umělých stěn různých druhů a velikostí. Tyto stěny jsou ideální pro lezecké začátky všech, kteří se rozhodli tomuto sportu věnovat. Kromě mnoha výhod, které umělé stěny přináší, existují však i záporné stránky, jako je například prašné prostředí nebo méně prožitků spojených s přírodou. Tradiční lezci ze skal často nepokládají lezce z umělých stěn za pravé lezce, protože neprovádí lezení v přírodě, kde podle nich dochází ke specifickému druhu dobrodružství.

Sportovní lezení je dnes neodmyslitelnou součástí mnoha zemí nejen v Evropě. Zemí, které jsou spojeny s historií lezení nebo jsou dnes v tomto sportu velmocí, je několik. Všechny mají společné to, že je lezení mezi lidmi stále oblíbenější a počet lezců stoupá každým dnem. Množství umělých stěn narůstá především od devadesátých let obrovskou rychlostí. Podle výzkumů z jednotlivých zemí se dá usoudit, že se lezení věnují především mladí lidé a ve větším zastoupení muži než ženy. Stoupá také počet členů v různých horolezeckých svazech, avšak stále existuje velké množství těch, kteří nejsou ochotni být organizováni.

Oblíbenost lezení stoupá i v České Republice a největší množství umělých stěn je v Praze. Nejvíce jich vzniklo až po roce 2000.

5 Cíle a úkoly práce

Cílem práce bylo posoudit socioekonomický profil lezců na umělých stěnách v Praze

Úkoly práce:

- Vyhledání a zpracování informací, které se týkají lezců na umělých stěnách a jejich socioekonomického profilu v České republice, i v zahraničí.
- Zhodnocení a korekce dotazníku (Klauz, 2013)
- Osobní dotazování lezců na námi vybraných umělých stěnách v Praze po dobu minimálně 4 týdnů v období listopadu až prosince.
- Zpracování a vyhodnocení získaných výsledků z dotazníků, porovnání s předešlými výzkumy

5.1 Metodika práce

Výzkumný soubor

Pro dotazování bylo vybráno šest umělých lezeckých stěn v Praze. Pro porovnání byly zvoleny podobné stěny jako v diplomové práci z roku 2013 (Klauz, 2013). Tyto stěny patří mezi nejnavštěvovanější v Praze. Oproti výzkumu z roku 2013 došlo pouze k jedné změně. Lezeckou stěnu Ruzyně jsme do měření nezahrnuli. Místo ní bylo v plánu provést výzkum na nové stěně Big Wall. Dotazování bylo předem konzultováno s vedením každé umělé stěny. I přesto, že většina umělých stěn s výzkumem souhlasila, realizace dotazování na stěně Big Wall, nám nebylo oficiálně povoleno a proto jsme od něj museli upustit.

Vzorkem výzkumu se tedy stali lezci pouze pětice stěn v Praze. Poloha jednotlivých stěn je označena na Obrázku č. 1. Ve dvou případech se jednalo o

boulderové stěny: Boulder Bar (44 respondentů) a Lokal blok (30 respondentů). Tři zbývající stěny byly velké stěny pro lezení s lanem: Sportovní centrum Palmovka (22 respondentů), Lezecké centrum Smíchov (50 respondentů) a Lezecké centrum Mammut Holešovice (34 respondentů). Celkem bylo tedy do vyhodnocení zahrnuto 180 dotazníků.

Obrázek č. 1 Poloha jednotlivých umělých stěn v Praze

Pro výzkum byl použit reprezentativní vzorek respondentů. Byli do něj zahrnuti muži i ženy a byli oslovováni pouze v rámci jejich vstupu na umělou stěnu. Lezci, kteří byli na stěně v rámci placené výuky, nebyli do výzkumu kvůli specifické ceně vstupného záměrně zahrnuti. Ze stejného důvodu nebyly do výzkumu zařazeny ani děti, které se zrovna účastnily lezeckých kroužků.

Každá stěna byla podrobena výzkumu minimálně třikrát, aby došlo k pokrytí celého dne a získání dotazníků od různých sociálních skupin lezců. Dotazování probíhalo ráno, kdy bývá cena vstupného nejnižší a lézt chodí především studenti, pak

v odpoledních hodinách, kdy je návštěvnost nejvyšší a večer po osmé hodině, kdy už jsou ceny pro lezce přijatelnější. Celkově trvalo měření na každé stěně přibližně šest hodin. Aby docházelo k minimálnímu obtěžování lezců během lezení, byli respondenti požádáni o vyplnění dotazníku těsně před lezením, po lezení nebo v době odpočinku. Vyplnění dotazníku trvalo většinou necelých pět minut. Aby byla zachována anonymita výsledků jednotlivých respondentů, byly vyplňované dotazníky zařazovány náhodně mezi již vyplněné. Za celou dobu dotazování došlo pouze ke třem případům, kdy lezci odmítli dotazník vyplnit.

Původně bylo v plánu začít s dotazováním od začátku listopadu, ale protože bylo počasí stále velmi teplé a suché, předpokládali jsme, že spousta lezců ještě nebude na umělé stěny chodit a budou se věnovat skalnímu lezení. Proto bylo dotazování zahájeno druhého listopadového týdne a trvalo do poloviny prosince. Toto období je začátkem hlavní sezóny pro umělé lezecké stěny. Počasí už je často nepříznivé pro lezení venku, ale zároveň ještě nejsou vhodné podmínky pro zimní sporty.

K popisu socioekonomického profilu lezců bylo použito osobního dotazování.

Informace, které se vztahují k lezení na umělých stěnách, byly shromážděny z různých zdrojů. Z velké části se však jednalo o zdroje zahraniční, jelikož v České republice jich o dané problematice neexistuje mnoho. Často bylo čerpáno ze zahraničních internetových stránek lezeckých svazů z různých zemí nejen v Evropě. Výsledky některých výzkumů, které se zabývaly podobnou problematikou, byly zveřejněny na webu, ale některé nebylo možné dohledat a tak bylo třeba získat data prostřednictvím elektronické komunikace. Díky ochotě těchto odborníků ze zahraničí bylo možné se dozvědět mnohem více informací.

Dotazník pro tento výzkum byl z velké části převzatý z diplomové práce z roku 2013 (Klauz, 2013). V dotazníku byly provedeny pouze nepatrné změny. Původní verze obsahovala osmnáct otázek, z nichž jedenáct bylo uzavřených a sedm otevřených. Dotazník byl rozdělen na dvě části. První dvě třetiny otázek se týkají samotného lezení a druhá část je zaměřena na otázky demografické. Po osobní poradě s autorem výzkumu z roku 2013, byla pozměněna otázka č. 4, jejímž úkolem je zjistit frekvenci návštěvnosti. Původní varianta, která se dotazovala na počet vstupů za měsíc, byla změněna na vstupy za týden. Pro lezce je takto položená otázka lépe uchopitelná a

získaná data by se pro porovnání se zahraničními výzkumy musela na týdenní frekvenci rovněž převádět. Po poradě s vedoucím práce byla přidána jedna uzavřená otázka týkající se lezení. Zajímalo nás, zda se lezci věnují více boulderingu nebo lezení na stěně bez ohledu na to, zda je to lezení na umělé stěně nebo v přírodě na skalách. Jelikož většina lezců není v tomto ohledu stoprocentně vyhraněná, zvolili jsme pět možných odpovědí, které vyjadřují míru preference lezení na boulderu nebo na stěně.

Vyhodnocení výsledků

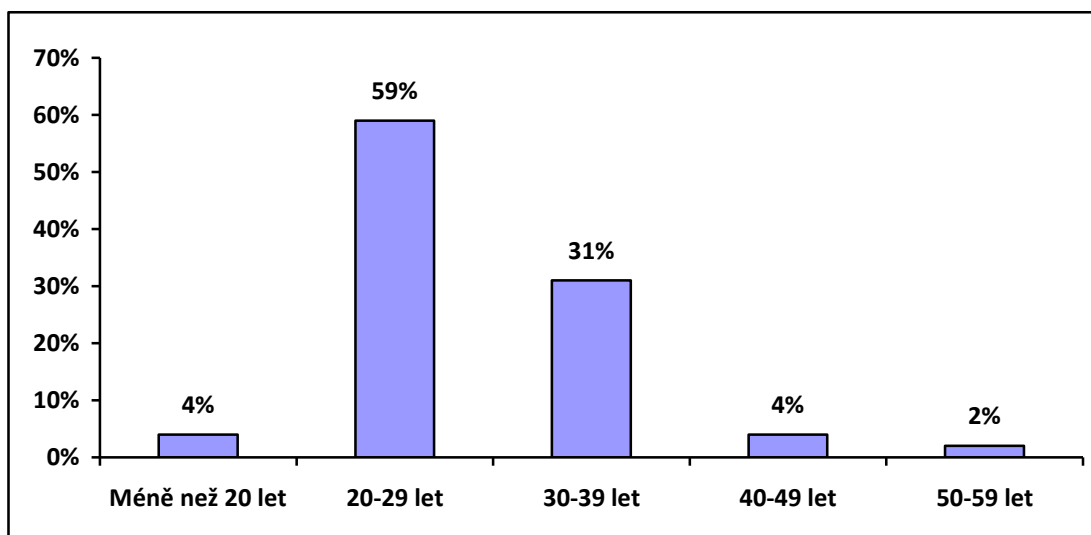
Díky osobnímu dotazování byly všechny dotazníky použitelné a nebylo tedy třeba žádné vyřazovat. Data z vyplněných dotazníků byla jednotlivě přenesena do předem vytvořené tabulky v programu Microsoft Excel. Zde byly informace filtrovány a vyhodnocovány. Grafy, které jsou zařazeny v teoretické i praktické části, byly vytvořeny v programu Microsoft Word.

6 Výsledky

Výsledky, které byly zjištěny díky tomuto výzkumu, jsou zaznamenány v této části práce. Výsledné hodnoty jsou prezentovány v textu a pro větší přehlednost byly některé z nich znázorněny pomocí grafů. Většina z těchto výsledků je vyjádřena v procentech zaokrouhlených na celá čísla. Ojediněle jsou výsledky vyjádřeny i se zaokrouhlením na desetinná čísla.

Dotazování na umělých stěnách se zúčastnilo celkem 180 lezců. Většina z nich byli muži a to v poměru 61 % : 39 %. Větší zastoupení mužů na jednotlivých stěnách bylo zřejmé na čtyřech z pěti umělých stěn. Pouze na Lezecké stěně Tendon Smíchoff bylo dotazováno 26 žen a 24 mužů. Z hlediska věku byli lezci zastoupeni od 13 let do 55 let. Celkový průměrný věk je 28 let, medián 27, modus 24 a 25. Průměrný věk u mužů byl 29 let a u žen 28 let. Největší počet lezců byl zastoupen ve věkové skupině 20-29 let (59%) a 30-39 let (31%) viz. Graf č. 27. V porovnání mužů a žen bylo zastoupení ve věkovém rozmezí 20 – 39 let téměř totožné (89% a 90%). Ve věku 30-39 let však bylo mužů 37% a žen pouze 21 %. Více než polovina dotazovaných lezců uvedla, že Praha je jejich trvalým bydlištěm (57%). Další početnou skupinou jsou lidé, kteří bydlí v Praze pouze přechodně (37%). Více než polovina z těchto lezců jsou studenti. Zbýlých 6% dotazovaných žije trvale mimo Prahu.

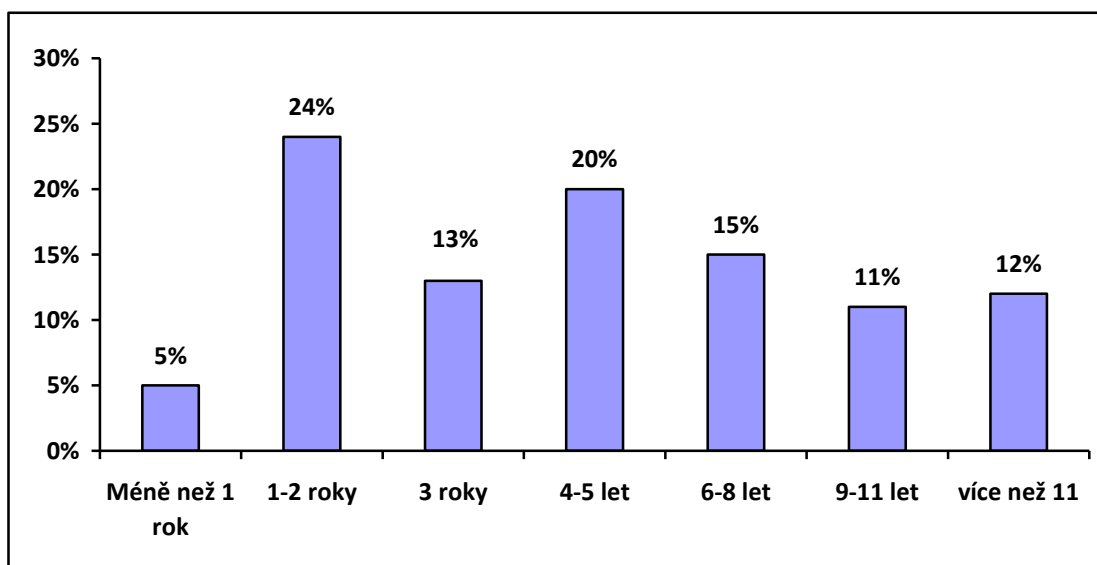
Více než tři čtvrtiny lezců leze na umělé stěně i v přírodě na skalách. Lezení pouze na umělé stěně se tedy věnuje jen 24 % dotazovaných.

Graf č. 27 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Praze; N = 180

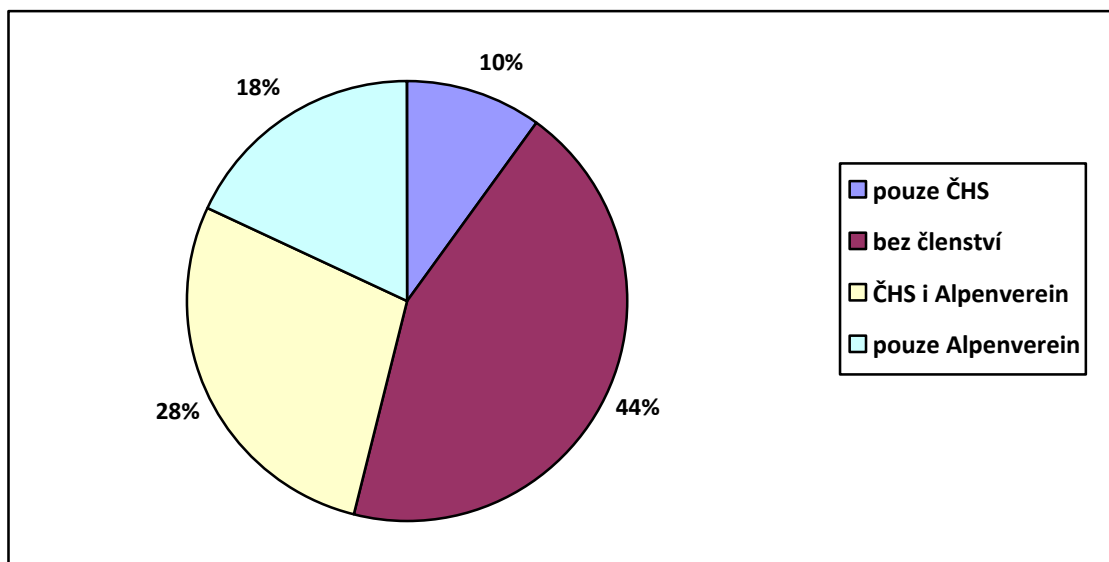
Největší zastoupení z respondentů měli ti, kteří se lezení věnovali 1-2 roky (24%). Dále to byli lezci, kteří lezli 4-5 let (20%). Respondenti, kteří lezli 3 roky, 6-8 let, 9-11 let a více než 11 let, byli zastoupeni v podobném poměru. Nejnižší počet respondentů patří do skupiny začátečníků, kteří lezou méně než jeden rok (5%) viz. Graf č. 28.

Naprostá většina lezců, kteří lezou jeden rok a méně, uvedla v dotazníku, že se věnují lezení pouze na umělé stěně. Pouze ve Sportovním centru Palmovka lezli všichni, co se věnují lezení pouze na umělé stěně, po dobu tří let a více.

Graf č. 28 lezení u lezců na umělých stěnách v Praze; N = 180

Graf č. 29 udává, zda jsou dotazovaní lezci členy ČHS nebo rakouského Alpenvereinu. 44% dotázaných není členem žádného z těchto svazů. Lezců, kteří jsou členy ČHS i Alpenverein je zhruba třetina (28 %). Pouze u Alpenverein je registrovaných 18% dotázaných, což je více než lezců, kteří jsou pouze u ČHS (10%). Ti, co nejsou registrováni ani u jednoho svazu, jsou v naprosté většině lezci, kteří lezou pouze na umělé stěně.

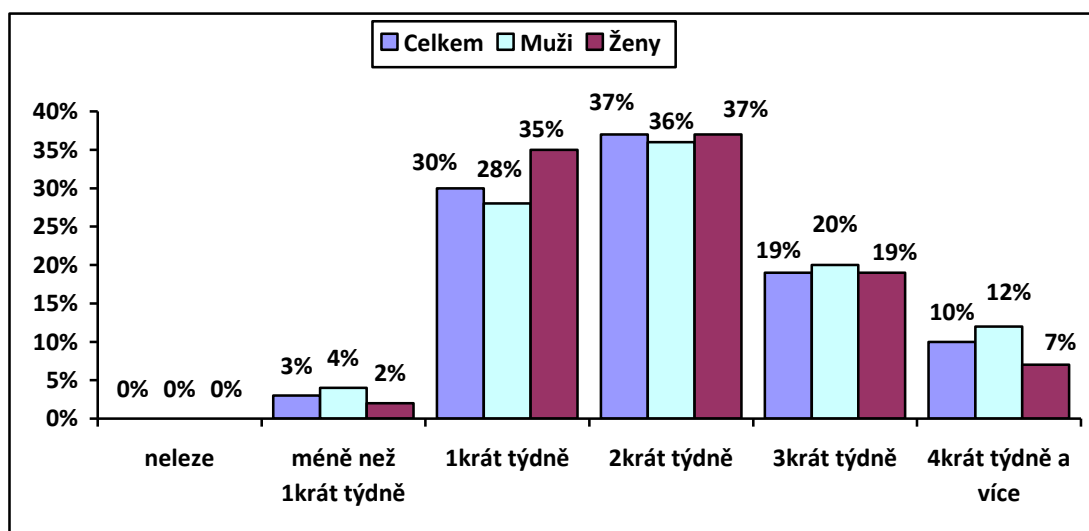

Graf č. 29 Členství lezců na umělých stěnách v Praze v ČHS a Alpenvereinu; N = 180

Lezci byli dále dotazováni, zda preferují lezení na stěně nebo bouldering. V tomto případě se jednalo jak o lezení v přírodě, tak i na umělé stěně. Na výběr bylo z pěti možných odpovědí. Nejvíce respondentů provádí lezení převážně na stěně (51%). 28% lezců uvedlo, že tráví lezením na stěně i na boulderu stejnou dobu. Dále nejvíce lezců uvedlo, že se věnují převážně boulderingu (13%). Nejméně lezců se věnuje výhradně lezení na stěně (6%) a pouze boulderingu (2%). Lezci, kteří v dotazníku uvedli, že se věnují pouze boulderingu, jsou pouze čtyři, ale spojuje je několik údajů. Žádný z nich není členem ČHS, ani Alpenverein. Ve všech případech se jedná o muže s vysokoškolským vzděláním, kteří žijí trvale v Praze a jsou ve věku mezi 30 a 40 lety.

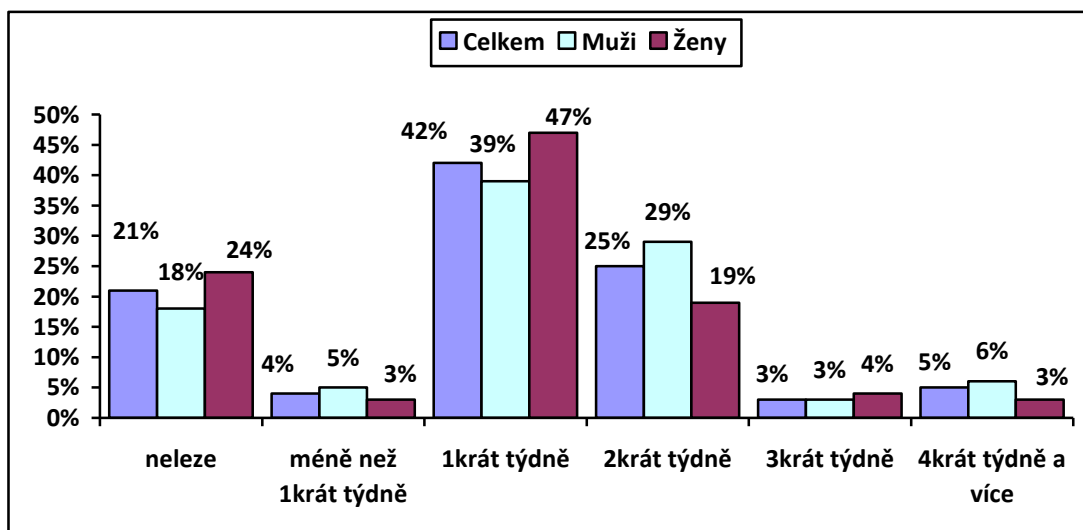
Téměř dvě třetiny lezců uvedlo Prahu jako své trvalé bydliště (57%). Přechodně žije v Praze 37% dotazovaných lezců. V polovině z těchto případů se jedná o studenty. Zbylých 6% dotazovaných bydlí mimo Prahu.

Dle výpovědí dotazovaných, je průměrná návštěvnost lezců na umělých stěnách v Praze v období od září do dubna 2,1 vstupů za týden. V období mimo hlavní sezónu (květen až srpen) je průměrná návštěvnost lezců 1,3 vstupu za týden. Ze všech dotazovaných v zimním období neleze na umělé stěně pouhé 1%. Nejvíce lezců dochází na stěnu v tomto období 1krát (30%) a 2krát týdně (37%). Frekvence návštěvnosti mužů a žen v zimním období je velice podobná. Pouze u návštěvnosti 1krát za týden je žen o 7 % více, než mužů viz. Graf č. 30. Poměrně dost lezců dochází v tomto období na stěnu ve frekvenci 3krát týdně (19%). 10 % lezců trénuje na umělé stěně 4krát týdně nebo vícekrát. Průměrná doba lezení těchto lezců je více jak 6 let.

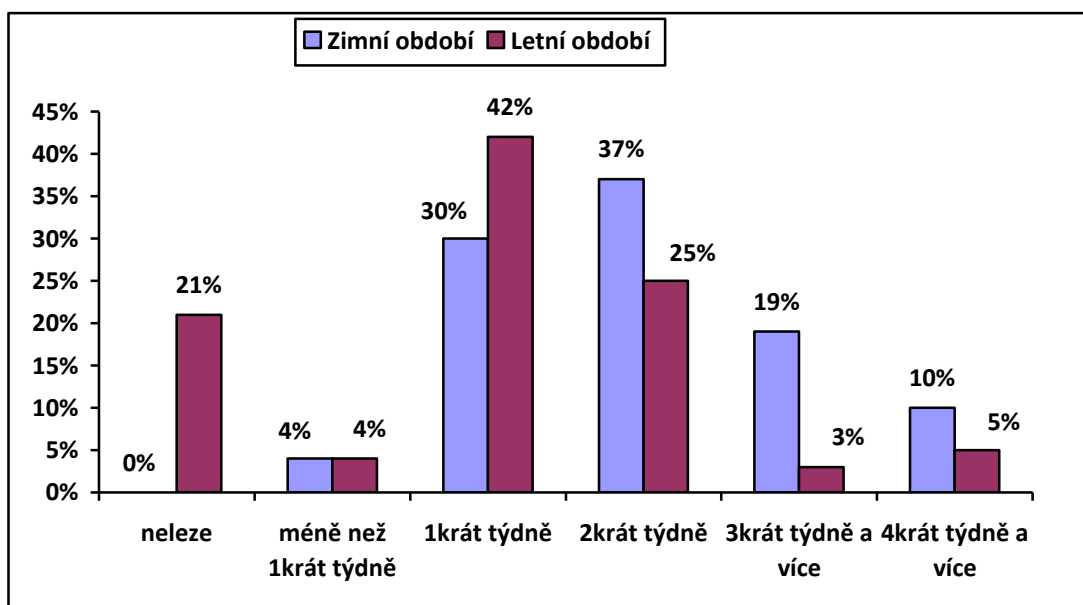
Graf č. 30 Týdenní frekvence návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Praze v zimním období; N = 180

V období od května do srpna je znatelně více lezců, kteří v této době na umělou stěnu nedochází a lezou v přírodě na skalách. Celkem se jedná o 21% dotazovaných. Lezci, kteří v zimním období chodí na umělou stěnu 2krát, 3krát nebo 4krát týdně a více, snižují svoji frekvenci lezení na 1krát týdně nebo na umělé stěně v tomto období přestávají lézt úplně. Poměr mezi muži a ženami je poměrně vyrovnaný. Pouze u lezení 1krát týdně mají ženy větší zastoupení o 8% viz. Graf č. 31.

Graf č. 31 Týdenní frekvence návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Praze v letním období; N = 180

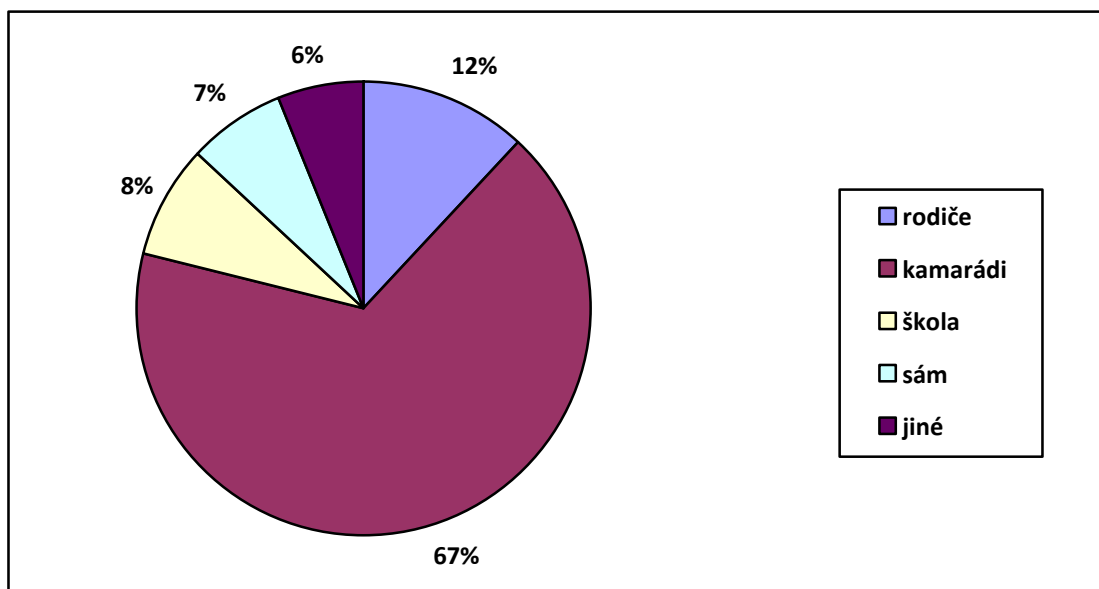
Graf č. 32 znázorňuje porovnání návštěvnosti všech lezců v zimním období oproti letnímu období, kdy někteří lezci lezou pouze venku a na umělou stěnu se vrací znovu až na podzim především kvůli počasí. Velký úbytek lezců z umělých stěn je znát především u těch, kteří trénují dva a vícekrát týdně.

Graf č. 32 Porovnání frekvence týdenní návštěvnosti u lezců na umělých stěnách v Praze v zimním a letním období; N = 180

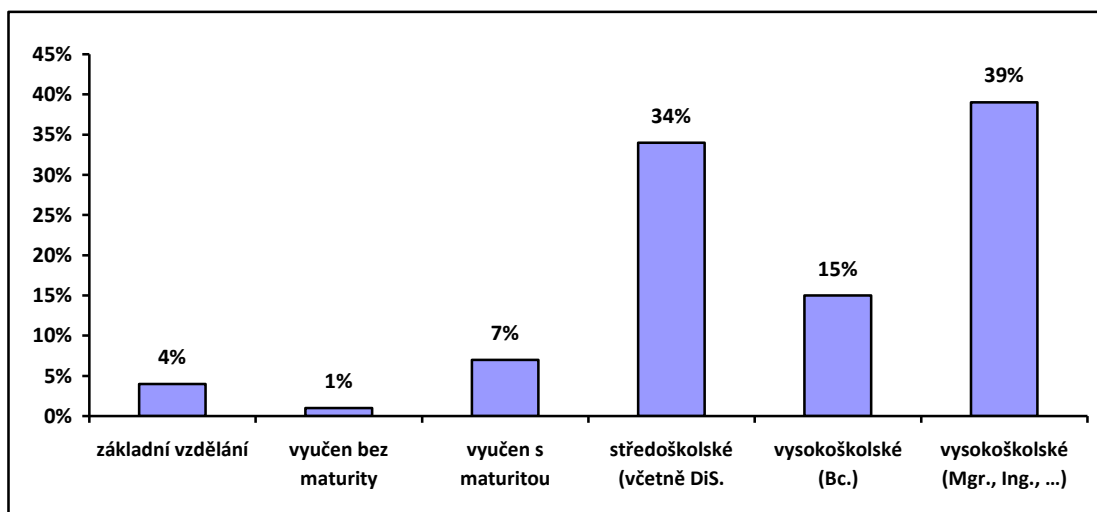
Odpovědi na otázku, kdo lezce přivedl k lezení, byly většinou jednoznačné. Naprostá většina dotazovaných uvedla, že začali lézt díky svým kamarádům (67%) viz Graf č. 33. 12% lezců přivedli k lezení rodiče. 8% lezců se k lezení dostalo

prostřednictvím školní výuky a 7% dotazovaných se začalo tomuto sportu věnovat díky vlastní iniciativě. Zbýlých 6% lezců uvedlo jinou možnost, díky které začali lézt. Jednalo se většinou o člena rodiny, partnera nebo kolegy z práce.

Graf č. 33 Kdo přivedl lezce na umělých stěnách v Praze k lezení; N = 180

Vysokoškolský titul Bc. mělo v době dotazování 15% lezců. Titul Mgr., Ing. a jiné vysokoškolské vzdělání mělo 39% lezců. Celkově tedy byla mezi probandy více než polovina lezců s vysokoškolským vzděláním. Z těch, kteří získali titul Bc., pokračovalo dále ve studiu 53%. Lezců, kteří měli dokončené pouze základní vzdělání, byla jen 4%. Ani jeden z těchto lezců však nebyl starší než osmnáct let, proto ještě nemohli dosáhnout vyššího vzdělání. Lezců, kteří byli vyučeni bez maturity, bylo 1% a těch, kteří byli vyučeni s maturitou, bylo 7%. Nejvíce dotazovaných uvedlo, že dosáhli středoškolského vzdělání (včetně DiS.). Jednalo se celkem o 26% případů viz. Graf č. 34.

Graf č. 34 Nejvýše dosažené vzdělání lezců na umělých stěnách v Praze; N = 180

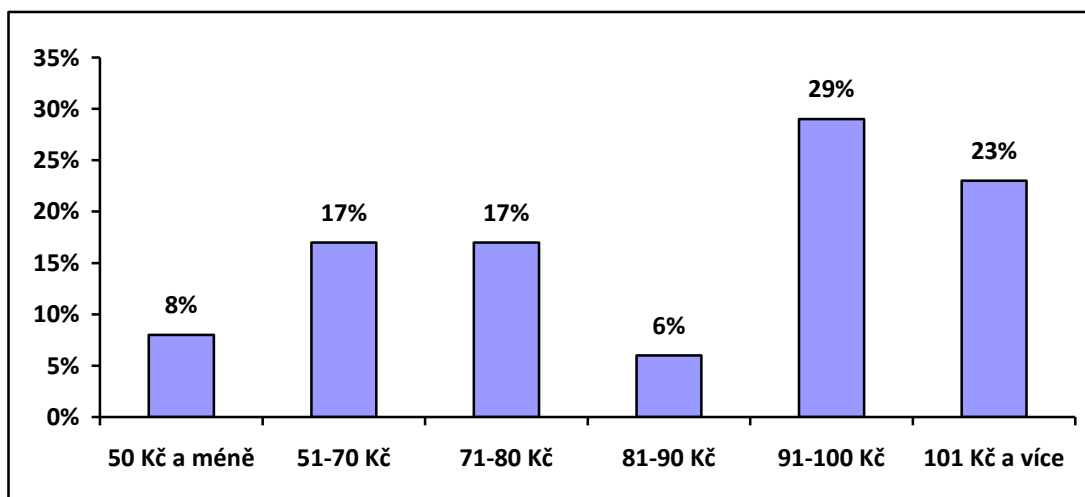
Ze všech lezců, kteří vyplnili dotazník, bylo 47% zaměstnaných, 33% patřilo mezi studenty a 31% patřilo mezi živnostníky nebo podnikatele. Nezaměstnaných, důchodců a těch, co působili v domácnosti, bylo po 1%.

Dalším ukazatelem socioekonomického profilu lezců byla hrubá měsíční mzda dotazovaných lezců. I když se jednalo o anonymní dotazník, čtyři z lezců odmítli svůj příjem uvést. Výsledek je tedy vytvořen pouze ze 176 dotazníků. Největší zastoupení měl dle očekávání příjem pod 15 000 Kč 34,6 %. Je to způsobeno tím, že velký podíl dotazovaných lezců je složen ze studentů. Z 60 studentů, kteří dotazník vyplnili, bylo 90 % právě těch, co mají příjem nižší než 15 000 Kč. Druhou nejpočetnější skupinou byli lezci s příjmem 25 001 – 35 000 (30,7 %). Těch, co mají příjem 15 000- 25 000 Kč, bylo mezi probandy 17%. Variantu 35 000 – 45 000 Kč označilo 10,2 % lezců. Nejméně početnou skupinou byli lezci s příjmem nad 45 000 Kč (7,4 %). Více než polovina těchto lezců s nejvyšším měsíčním příjmem byla dotazována na umělé stěně Boulder Bar.

Dle průzkumu je nejčastější cena, kterou dotazovaní lezci za lezení na umělých stěnách platí mezi 91-100 Kč. Necelá čtvrtina respondentů zaplatí za vstup na umělou stěnu standardně 101 Kč a více. Nejnižší množství respondentů uvedlo, že platí za vstup 81-90 Kč viz Graf č. 35. Ze 180 dotazovaných respondentů uvedlo 19, že za vstup platí standardně 0 Kč. Jednalo se především o lezecké instruktory a jiné zaměstnance. Ti byli záměrně z tohoto měření vyřazeni, a proto jsou uvedena data pouze od 161 lezců viz.

Graf č. 35. Průměrná standardní cena, kterou platí lezci za vstup je 81 Kč. Medián je 90 Kč a modus 100 Kč.

Na boulderu Lokal Blok uvedlo 41 % lezců, že platí nejčastěji 51-70 Kč za vstup na umělou stěnu. V Lezeckém centru Mammut Holešovice jich 29 % platí nejčastěji 91-100 Kč. Tato částka byla uvedena nejčastěji i na Lezecké stěně Tendon Smíchoff (40%) a v Boulder Baru (28 %). Ve Sportovním centru Palmovka lezci uváděli nejčastěji cenu 71-80 Kč (29 %). Studenti platí v průměru za jeden vstup stejně jako všichni ostatní.

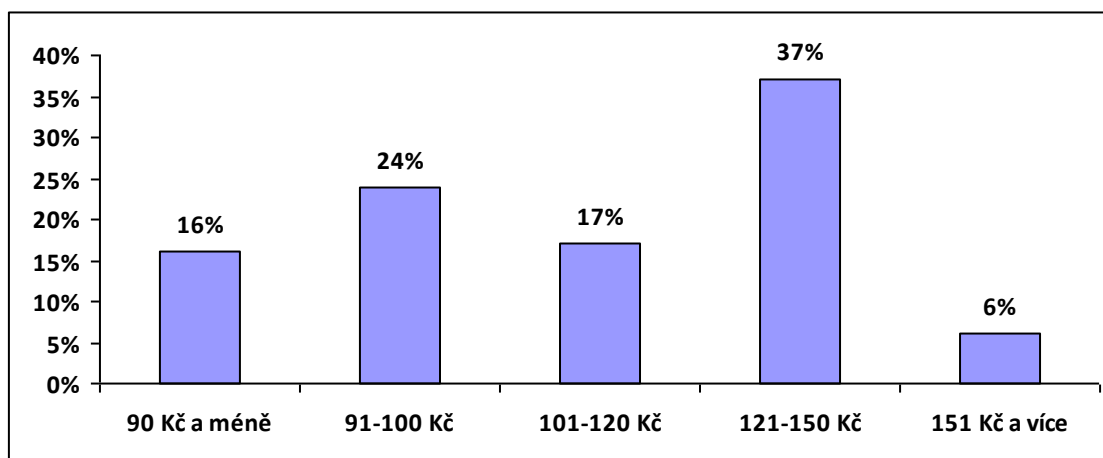

Graf č. 35 Standardní cena, kterou lezci na umělých stěnách v Praze platí za jeden vstup; N = 161

Dále lezci uváděli maximální cenu za jeden vstup na umělou stěnu, kterou jsou ještě ochotni zaplatit, aniž by snížili současnou frekvenci lezení. Více než třetina z nich uvedla, že by zaplatili 121-150 Kč (37%). Další nejčastější variantou byla cena 91-100 Kč, kterou napsalo 24 % respondentů. 17 % lezců by zaplatilo 101-120 Kč a 16 % by nebyla ochotna platit více než 90 Kč. Lezců, kteří uvedli částku 151 Kč a vyšší, bylo pouhých 6% viz. Graf č. 36. Průměrná cena, kterou by byli ochotni zaplatit, činila 122 Kč. Medián je 120 Kč a modus 100 Kč.

Na čtyřech stěnách z pěti dotazovaných by lezci byli ochotni zaplatit nejčastěji částku 121-150 Kč. V Lokal Bloku se jednalo o 30 % lezců, v Lezeckém centru Mammut Holešovice to bylo 32 % lezců, v Lezeckém centru Tendon Smíchoff 42 % a

v Boulder Baru 41 %. Pouze na umělé stěně SC Palmovka uvedli lezci nejčastěji, že by byli ochotni platit 91 – 100 Kč (36%).

Graf č. 36 Maximální cena za jeden vstup, kterou jsou lezci na umělých stěnách v Praze ochotni zaplatit, aniž by snížili stávající frekvenci lezení; N = 180

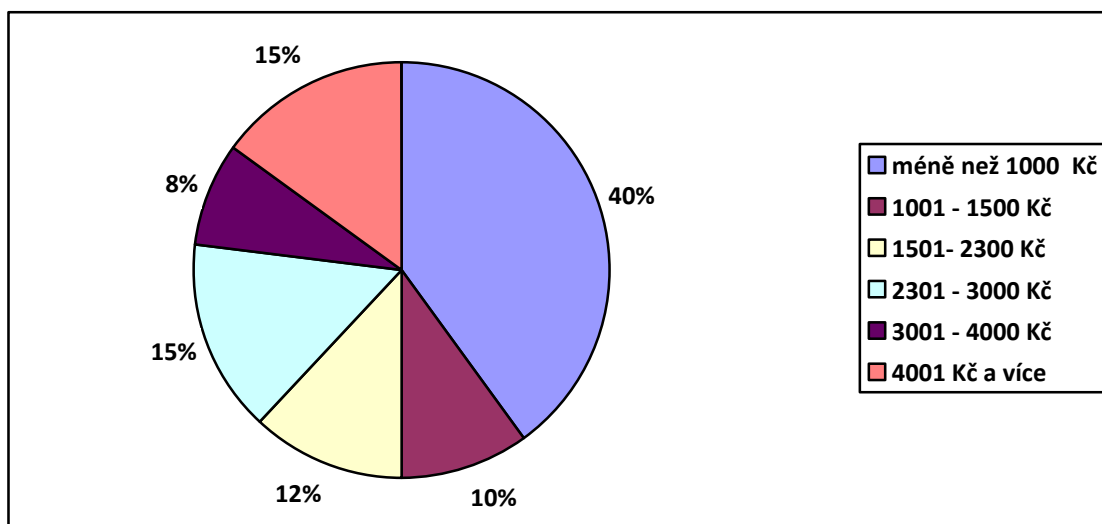
84 % dotazovaných lezců má veškeré vybavení pro lezení na umělou stěnu vlastní. Jedná se o lezečky, sedák, magnezium, karabinu a nějaké jistítko. Zbýlých 16 % lezců si vybavení půjčuje. Většina těchto lezců jsou začátečníci, kteří se věnují lezení rok nebo ještě méně. Průměrně však lezci, kteří si vybavení půjčují, lezou 1,5 roku. Toto vybavení je zapůjčováno buď jednotlivě, nebo v různých kombinacích podle toho, jak je jednotlivý lezec vybaven. To, zda si lezec půjčuje jen jednu věc nebo víc, většinou souviselo s délkou doby lezení. Čím kratší dobu dotyčný leze, tím více vybavení si půjčuje, protože ještě nemusí být rozhodnutý, zda-li se tomuto sportu bude věnovat delší dobu. Nejčastěji tito lezci uváděli, že si půjčují lano (72 %). Téměř polovina (48 %) si půjčuje sedák, 24 % lezečky, 28 % karabinu s jistítkem a nejmenší počet lezců využívá možnost vypůjčení pytlíku s magnéziem (17 %).

Za jeden rok lezci průměrně utratí za obnovu lezeckého vybavení 2270 Kč. Graf č. 37 znázorňuje podrobněji, kolik lezci ročně do lezení investují. Třináct lezců nebylo do tohoto výsledku zahrnuto, protože ještě vybavení neobnovovali nebo jsou to lezci, kteří vybavení dostávají zdarma. Pro tento výsledek tedy bylo použito 167 dotazníků. Největší množství lezců uvedlo, že utratí za obnovu svého lezeckého vybavení 1000 Kč nebo méně (40 %). Těch, co utratí v průměru 2301-3000 Kč, bylo 15%. Stejně množství dotazovaných uvedlo částku 4001 Kč a více. Zhruba stejné procento lezců utratí za

vybavení 1001-1500 Kč (10 %), 1501 – 2300 Kč (12%) a 3001 – 4000 Kč (8%) viz. Graf č. 36.

Při rozboru jednotlivých stěn se ukázalo, že na čtyřech lezeckých stěnách z pěti zkoumaných lezci průměrně za rok utratí 1000 Kč nebo méně za obnovu lezeckého vybavení. Jedná se o Lokal Blok (27 %), Lezecké centrum Mammut Holešovice (57 %), Lezecké centrum Tendon Smíchov (46 %) a Sportovní centrum Palmovka (50 %). U zbývajících stěn Boulder Bar lezci investují do výbavy za rok 4001 Kč a více (33 %).

Neprojevila se přímá souvislost mezi tím, kolik lezci utrací za obnovu vybavení na lezení a tím, kolik je jejich měsíční příjem. U studentů je pouhá pětina těch, kteří utrací za vybavení 1000 Kč nebo méně, takže se nedá říct, že by lezci s nižším příjmem nějak výrazně šetřili na novém vybavení oproti ostatním.

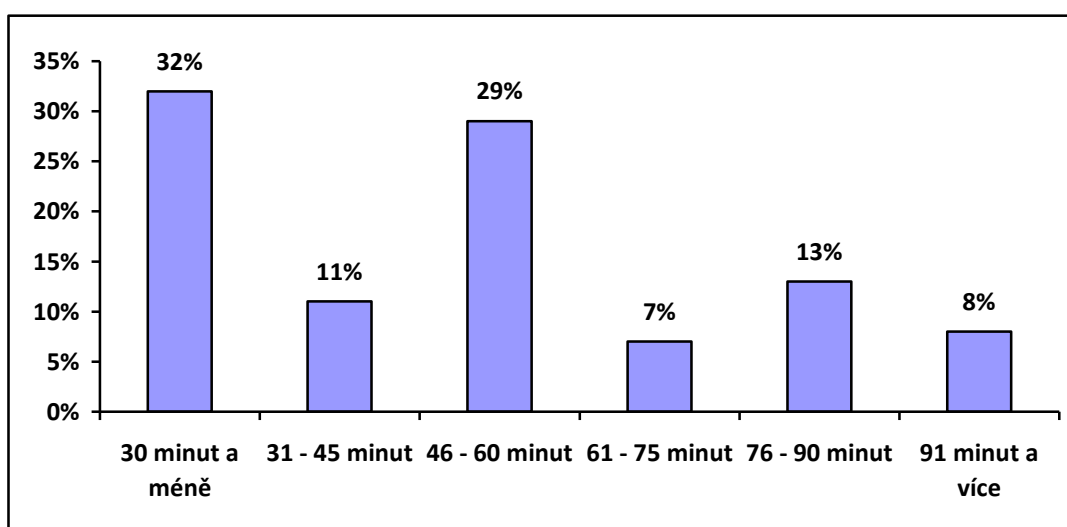
Graf č. 37 Průměrná cena za rok, kterou lezci na umělých stěnách v Praze utratí za obnovu lezeckého vybavení; N = 167

Dále lezci zaznamenali, jak dlouho jim obvykle trvá cesta na umělou stěnu a zpět. Nemuselo se vždy jednat o cestu z domu a zpět, protože někdo může jezdit na stěnu přímo z práce nebo ze školy. Jednalo se tedy o celkovou nejčastější variantu doby strávené cestou za lezením. Nejčastěji lezci uváděli čas 30 minut a méně (32 %) a 46 – 60 minut (29 %). Ostatní možnosti doby strávené na cestě za lezením se u lezců pohybovaly okolo 10 % viz. Graf č. 38.

Na jednotlivých stěnách převažuje ve třech případech doba 30 minut a méně (Lokal Blok, SC Palmovka a Lezecké centrum Tendon Smíchov). U zbylých dvou

(Boulder Bar a Lezecké centrum Mammut Holešovice) cestují za lezením na umělou stěnu a zpět lezci nejčastěji 46 – 60 minut. Lezců, kteří tráví na cestě za lezením obvykle 91 minut a více, je největší množství v Boulder Baru (20 %).

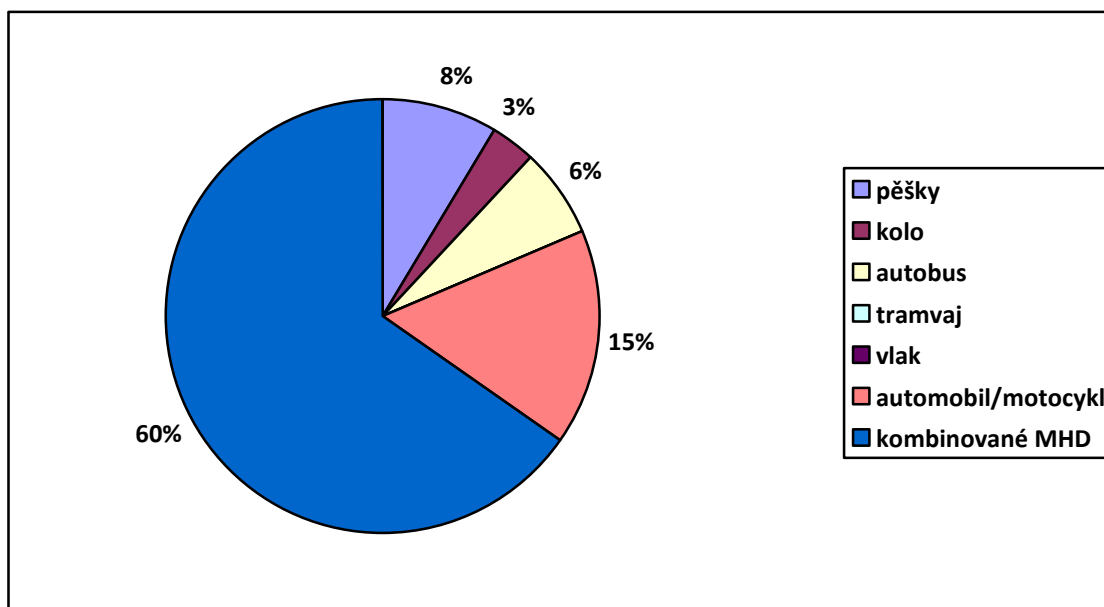
Maximální čas, který jsou lezci ochotni strávit na cestě za lezením a zpět, aniž by snížili stávající frekvenci lezení, se ve 28 % pohyboval mezi 46 – 60 minutami. 24 % lezců uvedlo 76 – 90 minut a 19 % by bylo ochotných dojíždět na umělou stěnu a zpět 91 minut a více.

Graf č. 38 Obvyklá doba strávená na cestě za lezením na umělé stěny v Praze tam a zpět; N = 180

Graf č. 39 zobrazuje nejčastější dopravu lezců za lezením na umělou stěnu. Největší množství lezců využívá kombinované MHD (60 %). Dalším oblíbeným dopravním prostředkem je automobil nebo motocykl (15 %). Podobné množství lidí se dopravuje tramvají (8 %), autobusem (6 %) a pěšky (8 %). Pouze 3 % lezců dojíždí na kole a možnost dopravy vlakem neoznačil ani jeden lezec.

Více než jedna třetina dotazovaných volí pro cestování na stěnu tuto variantu proto, že není jiná možnost, jak se tam dopravit. 27 % lezců se tak dopravuje kvůli úspoře času, 23 % pro vlastní pohodlí, 12 % kvůli úspoře financí a 3 % respondentů uvedla jiný důvod.

Graf č. 39 Nejčastější doprava lezců na umělé stěny v Praze; N = 180

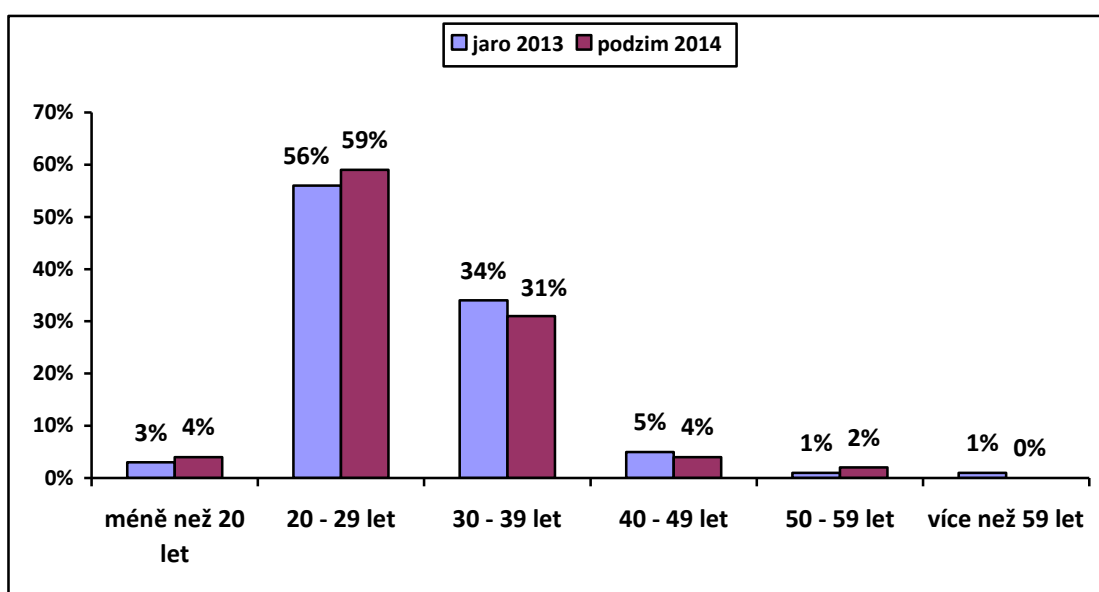
7 Diskuse

V této práci byl zkoumán socioekonomický profil lezců na umělých lezeckých stěnách v Praze. Po vyhodnocení dat z vybraných dotazníků je možné porovnat tyto výsledky s předchozími výzkumy. Tato část se bude zabývat především srovnáním výsledků diplomové práce Klauze, 2013. Je to výzkum, který měl s touto prací podobné cíle a úkoly. Výzkum z roku 2013 byl prováděn na jaře a tedy na konci hlavní lezecké sezóny lezců z umělých stěn. Tento výzkum byl naopak proveden na jejím začátku, tedy na podzim roku 2014. Srovnání těchto hraničních termínů přináší zajímavé informace o profilu lezců na umělých stěnách. Dotazník, který upravil Klauz (2013), byl záměrně použit i pro tento výzkum, i když v něm ještě došlo po konzultaci s vedoucím práce k nepatrným úpravám. Při vyhodnocování dat jednotlivých částí dotazníku, byly použity i stejné škály výsledků, aby porovnání bylo co nejjednodušší a nejpřehlednější. Výsledky budou dále srovnávány s některými zahraničními výzkumy ze zemí, které byly představeny v teoretické části a také s výsledky dotazníků, které provedl ČHS (2009) a Wernerová (2009). Srovnávání výsledků z těchto zdrojů je však poněkud složitější, protože se liší metodika výzkumu a často i věkové složení lezců, které má velký vliv na další výsledky. Některé rozdíly ve výsledcích mohou být tedy zavádějící. Pro větší přehlednost jsou u některých částí přiloženy grafy, které porovnávají současné výsledky s těmi předchozími.

Z tohoto výzkumu vyplývá, že na umělých stěnách v Praze je více mužů než žen v poměru 61 % : 39 %. V roce 2013 bylo zastoupení mužů a žen podobné (69 % : 31 %). Ne příliš rozdílné byly i výsledky Wernerové (88 % : 12 %). U průzkumu ČHS se už však poměr lišil celkem výrazně. Mužů se zúčastnilo 88% a žen pouhých 12 %. Tyto výsledky však mohou být zkresleny tím, že respondenti nebyli vybíráni náhodně, ale vyplňovali dotazníky dobrovolně. Nejpodobnější složení mužů a žen mezi lezci bylo sledováno v Německu (61 % : 39 %).

Věkové složení lezců získaných touto studií je téměř totožné s výzkumem z roku 2013. V obou případech bylo nejvíce lezců ve věku 20 – 29 let. V roce 2013 se jednalo o 56 % lezců a v roce 2014 to bylo 59 %. V žádné věkové kategorii nebyl rozdíl vyšší

než 3 % viz. Graf č. 40. Dalším údajem, který se liší, je zastoupení lezců nad 59 let. V tomto dotazníkovém šetření nebyl zaznamenán žádný lezec v tomto věku, na rozdíl od roku 2013, kde jich bylo 1 %. Nízký počet mladých lezců je zde zkruslen díky tomu, že nebyly do výzkumu zahrnuty děti z placených kurzů. Velmi podobné je množství lezců ve věku 20 – 39 let v porovnání s průzkumem ČHS (2009). V tomto výzkumu se jednalo o 90 % lezců a v roce 2009 to bylo 78 %. Věkový profil lezců ze zahraničních průzkumů je většinou rozdílný. Ve věku od 20 do 40 let tam je nižší procento lezců, než které bylo zjištěno v této práci. Podobné jsou výsledky u Německa v rozmezí 30 -39 let (31 %).

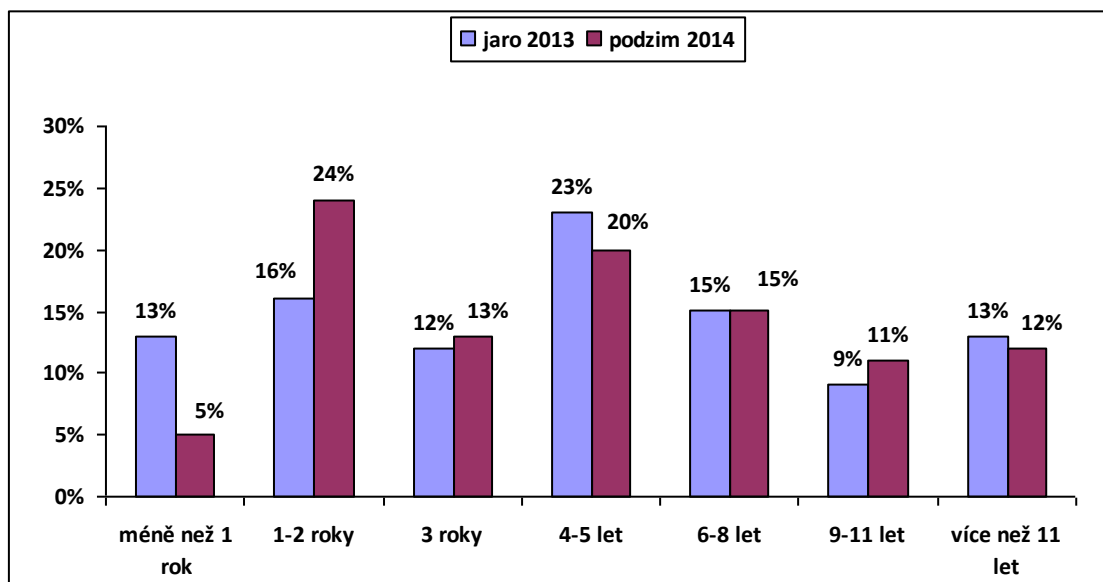
Graf č. 40 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Praze v roce 2013 a 2014

Poměrně rozdílné jsou výsledky trvalého bydliště lezců ve srovnání s rokem 2013. Výsledky této práce ukázaly, že trvale žije v Praze 57 % lezců (v roce 2013 – 73 %), přechodně 37 % (2013 – 11 %) a mimo Prahu 6 % (2013 – 16%).

Doba lezení v současnosti je s výsledky z roku 2013 také velice podobná. Liší se pouze lezci, kteří lezou méně než 1 rok a ti, co lezou 1-2 roky. Ostatní výsledky jsou rozdílné maximálně o 3 % viz. Graf č. 41.

Z výsledků vyplývá, že 24 % dotazovaných nechodí lézt do přírody, ale věnují se pouze lezení na umělých stěnách. Těch, co lezou i v přírodě na skalách, je tedy 76 %. Podobné výsledky zaznamenal nejen výzkum z roku 2013 v Čechách (29 %), ale i průzkum ve Velké Británii z roku 2010, kde se lezení výhradně na umělých stěnách

věnuje 17 % dotázaných. Množství těch, co lezli v roce 2010 ve Velké Británii na umělých stěnách i v přírodě na skalách, je totožné (76 %) s výsledky této práce. V průzkumu ČHS uvedlo 97% lezců, že se věnují lezení na skalách.

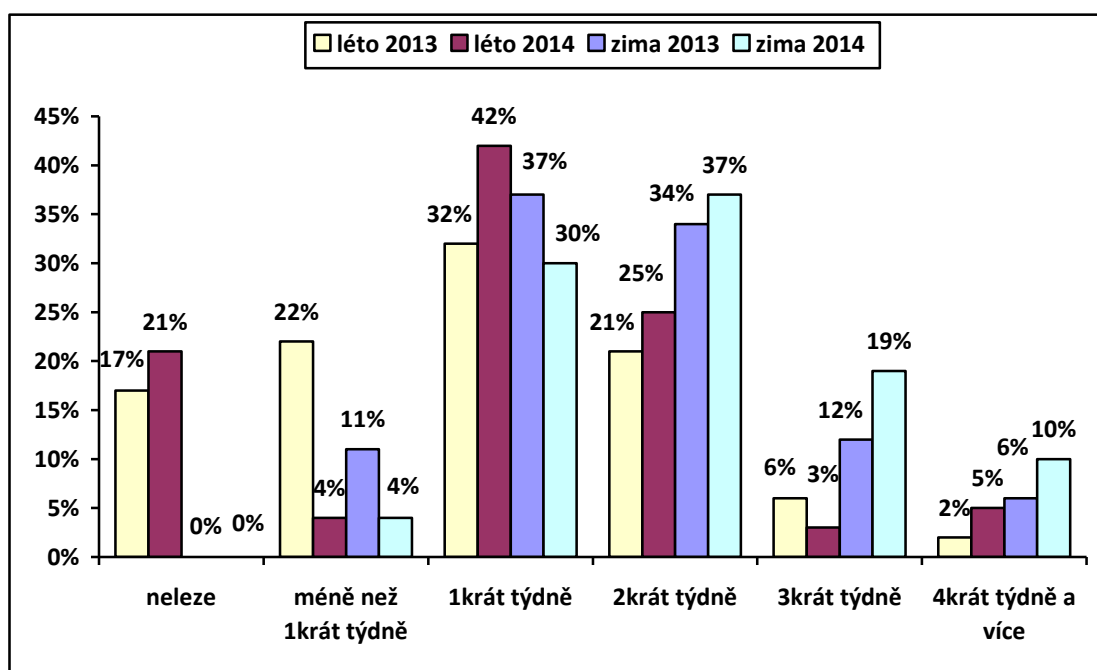

Graf č. 41 Rozdíl věkového profilu lezců z umělých stěn v Praze v roce 2013 a 2014

Množství členů ČHS a Alpenverein se s výzkumem z roku 2013 také téměř shoduje. Výsledky tohoto průzkumu uvádí, že členy pouze ČHS je 10 % lezců. V roce 2013 to bylo 9 %. Členem ČHS i Alpenverein je 28 % lezců (2013 – 25 %), registrovaných pouze u Alpenverein je 18 % (2013 – 19 %) a bez členství je 44 % (2013 – 48 %). Naopak výsledky s výzkumem ČHS jsou dosti rozdílné. Dle jejich dotazníku pouze 8 % lezců není v žádném svazu. Tento rozdíl je téměř jistě způsoben tím, že dotazník vyplňovali jen lezci, kteří sami chtěli a o danou problematiku se pravděpodobně zajímají více, než ostatní. Nejednalo se tedy o běžný vzorek lezců.

Dle tohoto výzkumu přivedli lezce k lezení jejich kamarádi v 67 % případů. Na druhém místě byli rodiče (12 %). Kamarádi však byli u prvních lezeckých kroků dále nejen v případě výzkumu lezců v Německu (56 %), ale i u studie z pražských stěn z roku 2013 (63 %). Pohnutí k lezení na druhém místě byla v Německu rodina (5 %) a v roce 2013 v ČR to byl vlastní zájem lezců (19 %).

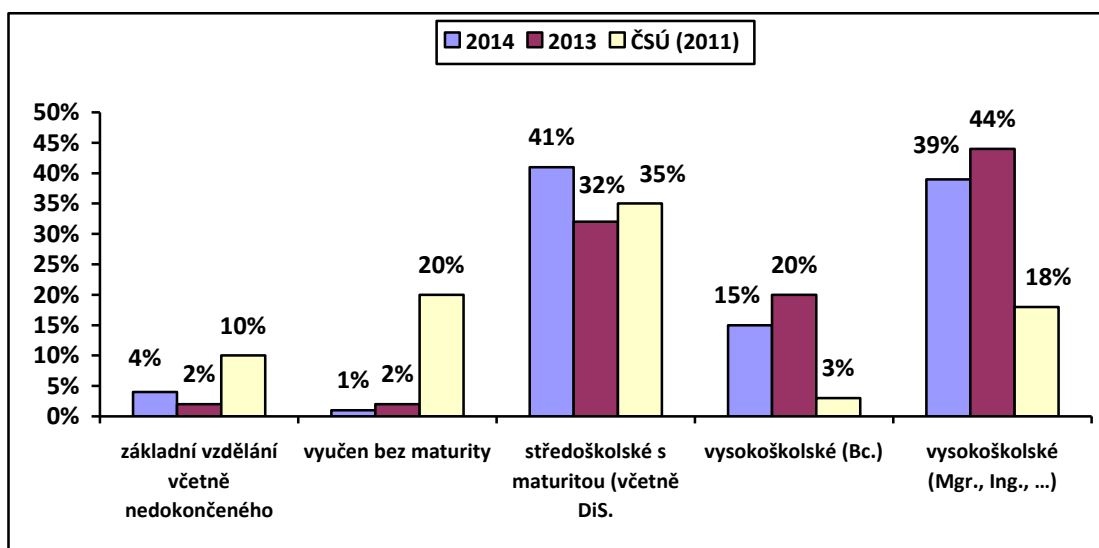
Frekvence týdenní návštěvnosti v letním a zimním období na umělých stěnách se s výsledky z roku 2013 mírně liší. Z obou průzkumů však jasně vyplývá, že největší množství lezců dochází na stěnu 1-2 krát týdně po celý rok. Pouze v letním období v roce 2013 bylo větší procento těch, co lezou méně než 1krát týdně oproti těm, co lezou 2krát týdně. Podobné množství lezců na umělou stěnu v letních měsících nedochází vůbec. Polovina z těchto lezců trénuje v létě na skalách, a proto na umělou stěnu nechodí. Druhá polovina jsou lezci, kteří lezou výhradně na umělé stěně a v letních měsících se věnují jiným sportům. Podrobnější srovnání představuje Graf č. 42. Zajímavé a téměř shodné jsou výsledky této práce v porovnání s průzkumem v Belgii z roku 2000 v návštěvnosti 1krát a 2krát týdně. Mužů, kteří lezli v Belgii 1 krát týdně v průměru za celý rok, bylo 32 % (v ČR – 33 %). Žen bylo 40 % (v ČR – 41 %). Mužů lezlo v Belgii 2 krát týdně 33 % (v ČR – 33 %) a žen 29 % (v ČR – 28%). 1krát týdně tedy leze v obou případech více žen, než mužů. Stejně tak tomu je, pokud bychom porovnávali výsledky zvláště ze zimního období a letního období z tohoto průzkumu.

Graf č. 42 Frekvence týdenní návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Praze z roku 2013 a 2014 v zimním a letním období

Více než polovina dotazovaných lezců má vysokoškolské vzdělání (54 %). Podobné výsledky jsou i ve výzkumu z roku 2013, kdy vysokoškoláků bylo mezi lezci 64 %. Při porovnání výsledků této práce, výzkumu z roku 2013 a výsledky Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) (2011) o nejvyšším ukončeném vzdělání obyvatel

Prahy lze prokázat, že lezení je sport, který je oblíbený mezi vysokoškolsky vzdělanými lidmi viz. Graf 43.

Graf č. 43 Porovnání nejvýše ukončeného vzdělání lezců na umělých stěnách v Praze z roku 2013, 2014 a výsledky ČSÚ běžného obyvatelstva z roku 2011

Výsledky ukázaly, že je mezi lezci nejvíce těch, co mají měsíční příjem nižší než 15 000 Kč. Pouze jedna pětina měla naopak příjem vyšší než 45 000 Kč. Příjem lezců v roce 2013 byl u lezců velice rozdílný. Lezců s příjmem nad 45 000 Kč byla přesně čtvrtina a byla to druhá nejčastější možnost, kterou lezci označili hned po těch, co měli příjem nižší než 15 000 Kč (26 %). Pokud by se však nepočítali do této statistiky studenti, kteří tvořili většinu lezců, kteří označili, že mají příjem nižší než 15 000 Kč, výsledky této práce se zásadně změní. V tu chvíli by bylo nejvíce těch, co mají průměrný měsíční příjem 25 001 – 35 000 Kč, což je interval, do kterého spadá průměrná měsíční mzda 34 625 Kč 4. čtvrtletí roku 2014 v Praze dle ČSÚ (2014).

Částka, kterou lezci nejčastěji platí při vstupu na umělou stěnu, je 91-100 Kč (29 %). Podobně tomu bylo na jaře 2013 (26 %). S celkem znatelnou převahou lezci uváděli, že maximální částka, kterou by byli ochotni zaplatit za jeden vstup na umělou stěnu, aniž by snížili současnou frekvenci lezení, by byla 121 – 150 Kč (37 %). V roce 2013 však bylo nejvíce těch, kteří by byli ochotni platit 91 – 100 Kč (31 %). V obou výzkumech se však shodoval podíl lezců, kteří by nebyli ochotni platit více jak 90 Kč (16 %) a těch, co by byli ochotni platit částku 151 Kč a více (2013 – 5 %, 2014 – 6%).

8 Závěr

Tato práce, jejímž cílem bylo zjistit socioekonomický profil lezců na umělých stěnách v Praze, se skládá z několika základních částí. První z nich se zabývá charakteristikou a rozdělením sportovního lezení. Dále se věnuje lezení na umělých stěnách, jeho historii a druhům umělých stěn. Po tomto seznámení se základní problematikou jsou zde uvedeny informace ze zahraničí, týkající se podobné problematiky. Uvedené státy jsou většinou úzce spjaty s historií a vývojem lezení nejen v Evropě. Dále je práce zaměřena více na lezení v České republice, informace o umělých stěnách v Praze a výzkumy, které byly provedeny v minulých letech. Následuje stručné shrnutí teoretické části a navazuje metodika práce a vlastní výzkum a výsledky, které z dotazování vzešly. V diskusi jsou výsledky porovnávány s předešlými výzkumy, které se věnovaly podobné problematice.

Výsledky provedeného výzkumu jsou následující. Ze zkoumaného souboru lezců bylo 61 % mužů a 39 % žen. Nejvíce lezců bylo ve věku 20 – 29 let (59 %). Většina dotazovaných lezců má trvalé bydliště v Praze (57 %) a pro 37 % lezců je Praha pouze přechodným bydlištěm. Lezení výhradně na umělé stěně se věnuje 24 % lezců. Největší podíl ze všech dotazovaných byli ti, kteří lezou 1-2 roky (24 %). Téměř polovina lezců není registrována v ČHS, ani Alpenverein. V ČHS je celkem 38% dotazovaných. Více než polovina lezců uvedla, že leze převážně na stěně v porovnání s boulderingem. Z dotazníků dále vyplývá, že lezci dochází na stěnu průměrně 2,1 krát za týden v zimním období a 1,3 krát v letním období. V letním období na umělou stěnu přestává zcela docházet 21 % z nich. Těmi, kdo přivedli lezce k tomuto sportu, jsou v naprosté většině jejich kamarádi (67 %). Mezi dotazovanými bylo celkem 54 % lezců s vysokoškolským vzděláním. Jedna třetina ze všech jsou studenti. Zaznamenaná průměrná hrubá měsíční mzda dotazovaných lezců (bez studentů) je podobná průměrné měsíční mzdě obyvatel Prahy ze stejného období. Průměrná cena, kterou lezci platí za vstup je 81 Kč. Maximálně by byli ochotni platit v průměru 122 Kč, aby nebyla snížena současná frekvence lezení. Většina lezců (84 %) vlastní veškeré vybavení pro lezení na umělé stěně, zbylých 16 % jsou začátečníci, kteří si vybavení půjčují. Ti, co vlastní svoje vybavení, zaplatí za roční obnovu v průměru 2270 Kč. Příjem nemá u lezců vliv na to, kolik utrácí za obnovu lezeckého vybavení. Největší podíl lezců uvedlo, že se na stěnu dopravují méně jak 30 minut (32 %) a dále 46 – 60 minut (29 %). Téměř dvě

třetiny lezců se na stěnu dopravují kombinovanou MHD (60 %) a nejčastějším důvodem je to, že není jiná možnost, jak se tam dopravit.

Z toho vyplývá, že lezením na umělých stěnách se zabývají především mladí lidé. Je to sport oblíbený u lidí s vysokoškolským vzděláním. Většina lezců se vydává za lezením i do přírody na skály a téměř polovina lezců není členem žádného svazu. Mezi lezci se tedy projevuje neochota být někým organizován. Průměrná mzda lezců bez studentů je podobná jako průměrná mzda ostatních obyvatel Prahy.

Použitá literatura

BALÁŠ, J., STREJCOVÁ, B., VOMÁČKO, L. *Lezeme a šplháme*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 113 s. Děti a sport.

BMC. *Annual report 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-010-20]. Dostupné z: <https://www.thebmc.co.uk/participation-in-climbing-mountaineering>

BMC. *Climbing wall directory 2013*. [online]. 2012 [cit. 2014-11-02]. Dostupné z: <https://www.thebmc.co.uk/find-a-climbing-wall>

BMC. *Indoor Climbing Walls Survey 2010* [online]. 2010 [cit. 2014-09-20]. Dostupné z: www.thebmc.co.uk/Download.aspx?id=698

Boulder Bar [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.boulder.cz/bb/struktura.php?stid=13>

CRISTAUDO, C. M. *Analisi di una disciplina sportiva associata al conì, per poter diventare federazione sportiva nazionale*. Řím (Itálie), 2011. Diplomová práce. Luis Business School. Vedoucí práce Fabrizio Biffi.

CLIMBING BUSINESS JOURNAL. *Leaders gather to talk about the future of climbing*. [online]. 2014a [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.climbingbusinessjournal.com/leaders-gather-to-talk-about-the-future-of-climbing/>

CLIMBING BUSINESS JOURNAL. [online]. 2014b [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.climbingbusinessjournal.com/leaders-gather-to-talk-about-the-future-of-climbing/>

COLDWELL, W. *Indoor climbing: the rise of bouldering-only centres*. *The Guardian* [online]. 2012 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/lifeandstyle/2012/jun/28/indoor-climbing-bouldering-only-centres>

CMBEL. [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.cmbel.be>

ČHS. *Anketa Českého horolezeckého svazu*. [online]. 2009 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://www.horosvaz.cz/res/data/027/006851.pdf?seek=6>

ČSÚ. *Průměrné hrubé měsíční mzdy v Praze ve 4. čtvrtletí 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/prumerne-hrube-mesicni-mzdy-v-praze-ve-4-ctvrtleti-2014>

ČSÚ. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání a podle správních obvodů Prahy* [online]. 2011 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz>

DAV. *Der Deutsche Alpenverein in Zahlen*. [online]. 2014a [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: http://www.alpenverein.de/chameleon/public/e81c7f0d-ece5-0771-c0d7-f58d2ed3afb9/2014_DAV-in-Zahlen_23496.pdf

DAV. *Rekordzuwachs: DAV zählt 939.063 Mitglieder*. [online]. 2012 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: http://www.alpenverein.de/presse/mitgliederentwicklung_aid_10815.html

DAV. *Der DAV-Präsident für herausragendes Engagement geehrt* [online]. 2014b [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: http://www.alpenverein.de/home/uiiaa-auszeichnung-fuer-josef-klenner-dav-praesident-fuer-herausragendes-engagement-geehrt_aid_14209.html

DAV. *Kletterboom bleibt nachhaltig. Panorama: Magazin des Deutschen Alpenvereins*. 2009b, roč. 61, č. 5, 84 - 85. Dostupné z: http://www.alpenverein.de/chameleon/public/e7009823-b3a9-a884-339e-5711845ff30c/Panorama-2009-5-Huetten-Wege-Kletterhallenstudie_18407.pdf

DAV. *Indoor – Kletterhallenstudie 2009*. 2009a. [cit. 2014-11-10] Dostupné z: emailová komunikace Schedlbauer

DAV. *Aktiv ausgeübte sportarten 2014*. [cit. 2014-11-19] Dostupné z: emailová komunikace Schedlbauer

DIEŠKA, I. *Horolezectví zblízka*. Praha: Olympia, 1989. 446 s. ISBN 601/22/856

DREAMS & ASSOCIATES. *Sondage*. Belclimb.net [online]. 2000 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://fr.belclimb.be/home/articles/sondage>

DUPUY, Ch. *Escalade: actes du colloque E.N.S.A. Chamonix [21–23 sept. 1989]*. Joinville–le Pont: actio, 1991. ISBN 29–064–1105–1

EDEN, S., BARRAT, T. *Outdoors versus indoors? angling ponds, climbing walls and changing expectations of environmental leisure area* [online]. 2010, roč. 42, č. 4, s. 487-493 [cit. 2014-11-04]. DOI: 10.1111/j.1475-4762.2010.00943.x. Dostupné z: [http://www2.hull.ac.uk/science/pdf/geogEden%20&%20Barratt%202010%20Area%20ponds%20and%20walls%20\(authors'%20manuscript\).pdf](http://www2.hull.ac.uk/science/pdf/geogEden%20&%20Barratt%202010%20Area%20ponds%20and%20walls%20(authors'%20manuscript).pdf)

GREEN, S. *All about Indoor Climbing: Learn How to Climb in a Rock Gym*. [online]. 2013 [cit. 2014-11-09]. Dostupné z: <http://climbing.about.com/od/climbingtechniques/a/All-About-Indoor-Climbing.htm>

GIGLIOTTI, P. *Development of the numbers of members of F.A.S.I.* [online] 6. června 2013 [cit. 2014-11-04]. Osobní komunikace.

GIRARD, M. *Une nouvelle pratique urbaine, un potentiel de développement hors du commun*. [online]. 2010 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z:

<http://www.altissimoconcept.com/r406-escalade-indoor--un-marche-en-pleine-expansion.html>

HATTING, G. *Horolezectví*. Praha, 1999, 157 s. ISBN: 80-7237-053-7

HITTHALER, E. *Künstliche Kletteranlagen – „Plastikklettern“ im Deutschen Alpenverein*. [online]. 2011 [cit. 2014-11-03]. Dostupné z: http://www.alpenverein.de/chameleon/public/248519fc-fd1f-898f-8475-b2562cec0ca6/1_2011hwk_20188.pdf

HITCHINGS, R. *Geographies of embodied outdoor experience and the arrival of the patio heater*, 2007

Horydoly [online]. Seznam:Umělé lezecké stěny [s.a.] [cit. 2014-11-12]. Dostupné z: <http://www.horydoly.cz/horolezci/umele-lezecke-steny.html>

Horydoly [online]. Gutovka je ve výborné kondici[s.a.] [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <http://www.horydoly.cz/horolezci/gutoffka-je-ve-vyborne-kondici.html>

HUDY [online]. Základy bezpečného lezení.[cit. 2014-10-15]. Dostupné z: http://www.hudy.cz/data/soubory/HUDYinfo_zaklady_bezpecneho_lezeni.pdf

CHENEVIER, J.-M. Escalade - La croissance verticale, *Outdoor Experts*, 2011, roč. 10, č. 129, s.30-34, ISSN 2110-8447.

CHLUP, R. *Historický vývoj skalního lezení*. Brno, 2010. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií. Vedoucí práce Jan Ondráček.

IFSC. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.ifsc-climbing.org/index.php/about-ifsc/what-is-the-ifsc/key-figures>

KLAUZ, M. *Socioekonomický profil lezců na umělých stěnách v Praze*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Jiří Baláš.

Lezec [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.lezec.cz/clanek.php/clanky.php?xtem=&key=3721>

Lezec [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.lezec.cz/clanky.php?key=9887>

Lezecká Revue [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-4]. Dostupné z: www.lezeckarevue.cz/clanek.php?code=340

Lezecká stěna Big Wall [online] [s.a.] [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.big-wall.cz/>

Lezecké centrum Smíchoff [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <http://www.lezeckecentrum.cz>

LEWIS, N. Sustainable adventure: embodied experiences and ecological practices within British climbing, Wheaton, London: Routledge. 2004

Lezecká stěna Ruzyně [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.stena-ruzyne.com/>

Lokal Blok [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: http://www.lokalblok.cz/stena/?page_id=16

MITTELSTAEDT, R. Indoor climbing walls: The sport of the nineties, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 1997, roč. 9, s.26-2, ISSN 0730-3084

MILBURN, G., WILSON, K. The first fifty years of the BMC: a political history. Manchester, British Mountaineering Council Publications. 1997

NEUMAN, J. *Překážkové dráhy, lezecké stěny a výchova prožitkem*. Praha: Portál, 1999. 320 s. ISBN 80-7178-292-0

OBTULOVIČ, T. *Lezení - sport pro všechny*. [online]. C2007, [cit. 2014-11-04]. Dostupné z: <http://cs.euroclimbing.com/?p=109>

OEAV. Jahresbericht 2013 [online]. 2014 [cit. 2014-11-12]. Dostupné z: <http://www.alpenverein.at/bk/jahresbericht/2013/>

OEWK. Grußwort Des Präsidenten [online]. 2013 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: http://www.wettklettern.at/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=76

OF. *Outdoor Recreation Participation Report 2014* [online]. 2014 [cit. 2014-11-12]. Dostupné z: <http://www.outdoorfoundation.org/research.participation.html>

OIF. *Outdoor Recreation Participation Study 2006* [online]. 2006 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.outdoorfoundation.org/research.participation.html>

POTMĚŠIL, J. a kol. Mají pro nás pohybové aktivity význam, který jim přisuzujeme? In Tilinger, P. a kol (editors) *Sborník příspěvků národní konference Sport v České republice na začátku nového tisíciletí*. 1. vyd. Praha : UK FTVS, 2001. Část 1. s. 411 – 414

RYAN, T. *Development of the numbers of members of BMC* [online] 21. června 2013 [cit. 2014-11-05]. Osobní komunikace.

SC PALMOVKA [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: <http://scpalmovka.cz/o-nas>

STĚNA HOLEŠOVICE [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.stenaholesovice.cz/o-nas/index>

UK climbing. [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.ukclimbing.com/articles/page.php?id=158>

USA climbing. [online]. [s.a.] [cit. 2014-11-12]. Dostupné z: http://usaclimbing.net/about_main.cfm

VOMÁČKO, L., BOŠTÍKOVÁ, S. *Lezení na umělých stěnách*. Vyd. 2, Praha: Grada, 2008, 129 s. ISBN 978–80–247–2174–3.

WERNEROVÁ, K. *Segment horolezců na trhu cestovního ruchu v České republice*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Jana Valentová.

WINTER, S. *Sportovní lezení*. České Budějovice, 2007, 127 s. ISBN: 978-80-7232-294-7

ZIMMERMAN, B., IndoorClimbingGetsSerious. *Fitness Management* [online]. 2008, vol. 24, issue 3, s. 50-53 [cit. 2014-10-21].

Seznam grafů, tabulek a obrázků

Seznam grafů

Graf č. 1 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Belgii (zdroj: Dreams & Associates, 2000)	21
Graf č. 2 Celková doba, po kterou se respondenti v Belgii věnují lezení nejen na umělých stěnách. (zdroj: Dreams & Associates, 2000)	22
Graf č. 3 Týdenní frekvence návštěvnosti mužů a žen v Belgii. (zdroj: Dreams & Associates, 2000)	22
Graf č. 4 Roční frekvence návštěvnosti lezců na skalách. (zdroj: Dreams & Associates, 2000)	23
Graf č. 5 Nárůst počtu umělých stěn ve Velké Británii od roku 1970 do roku 2012 (Eden, Barrat 2010; Weinbruch et al., 2012; BMC, 2012).....	24
Graf č. 6 Věkový profil lezců na umělých stěnách ve Velké Británii (zdroj: BMC, 2010)	25
Graf č. 7 Frekvence návštěvnosti umělých stěn ve Velké Británii (zdroj: BMC, 2010) 26	
Graf č. 8 Vývoj počtu lezců na umělých stěnách v USA v období 2001–2005 (zdroj: OIF, 2006).....	27
Graf č. 9 Vývoj počtů lezců na umělých stěnách v USA v období 2006–2012 (zdroj: OF, 2014).....	27
Graf č. 10 Nárůst počtu umělých stěn od roku 1981 do roku 2013 ve Francii (Murs-Escalade.fr 2013)	28
Graf č. 11 Vývoj počtu členů F.A.S.I. (zdroj: Cristaudo, 2011;Gigliotti, 2013).....	29
Graf č. 12 Věkový profil lezců v Itálii na umělých stěnách (zdroj: Cristuado, 2011)....	30
Graf č. 13 Vývoj členství v DAV od roku 1995- 2013 (zdroj: DAV, 2013).....	31
Graf č. 14 Věkový profil lezců na umělých stěnách v roce 2004 a 2009 (zdroj: DAV, 2009a; DAV, 2009b).....	32
Graf č. 15 Celková doba lezení u lezců na umělých stěnách v Německu z roku 2004 a 2009 (zdroj: DAV, 2009a)	32
Graf č. 16 Týdenní frekvence návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Německu v roce 2009 (zdroj: DAV, 2009a)	33

Graf č. 17 Frekvence návštěvnosti umělých stěn v Německu v závislosti na ročním období z roku 2009 (zdroj: DAV, 2009a).....	33
Graf č. 18 Zdroj, který přivedl dotazované k lezení (zdroj: DAV, 2009a).....	34
Graf č. 19 Aktivní vykonávání sportovního lezení v přírodě a na umělých stěnách v letech 2004, 2009 a 2013 v Německu (DAV, 2014)	34
Graf č. 20 Vývoj členství OeAV v období 2003-2013 (zdroj: OeAV, 2013).....	35
Graf č. 21 Věkové složení respondentů v anketě ČHS (zdroj: ČHS, 2009).....	37
Graf č. 22 Členství v ČHS a jiných svazech (zdroj: ČHS, 2009).....	37
Graf č. 23 Horolezecké a příbuzné disciplíny, kterým se věnují probandi ankety ČHS (ČHS, 2009).....	38
Graf č. 24 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Praze; N = 360 (Klauz, 2013) .	40
Graf č. 25 Délka celkové doby lezení u lezců na umělých stěnách v Praze (Klauz, 2013)	41
Graf č. 26 Kdo přivedl lezce na umělých stěnách v Praze k lezení (Klauz, 2013).....	41
Graf č. 27 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Praze; N = 180	48
Graf č. 28 lezení u lezců na umělých stěnách v Praze; N = 180.....	48
Graf č. 29 Členství lezců na umělých stěnách v Praze v ČHS a Alpenvereinu; N = 180	49
Graf č. 30 Týdenní frekvence návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Praze v zimním období; N = 180	50
Graf č. 31 Týdenní frekvence návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Praze v letním období; N = 180	51
Graf č. 32 Porovnání frekvence týdenní návštěvnosti u lezců na umělých stěnách v Praze v zimním a letním období; N = 180	51
Graf č. 33 Kdo přivedl lezce na umělých stěnách v Praze k lezení; N = 180.....	52
Graf č. 34 Nejvýše dosažené vzdělání lezců na umělých stěnách v Praze; N = 180.....	53
Graf č. 35 Standardní cena, kterou lezci na umělých stěnách v Praze platí za jeden vstup; N = 161.....	54
Graf č. 36 Maximální cena za jeden vstup, kterou jsou lezci na umělých stěnách v Praze ochotni zaplatit, aniž by snížili stávající frekvenci lezení; N = 180	55

Graf č. 37 Průměrná cena za rok, kterou lezci na umělých stěnách v Praze utratí za obnovu lezeckého vybavení; N = 167.....	56
Graf č. 38 Obvyklá doba strávená na cestě za lezením na umělé stěny v Praze tam a zpět; N = 180.....	57
Graf č. 39 Nejčastější doprava lezců na umělé stěny v Praze; N = 180	58
Graf č. 40 Věkové složení lezců na umělých stěnách v Praze v roce 2013 a 2014.....	60
Graf č. 41 Rozdíl věkového profilu lezců z umělých stěn v Praze v roce 2013 a 2014 .	61
Graf č. 42 Frekvence týdenní návštěvnosti lezců na umělých stěnách v Praze z roku 2013 a 2014 v zimním a letním období	62
Graf č. 43 Porovnání nejvýše ukončeného vzdělání lezců na umělých stěnách v Praze z roku 2013, 2014 a výsledky ČSÚ běžného obyvatelstva z roku 2011.....	63
Seznam obrázků	
Obrázek č. 1 Poloha jednotlivých umělých stěn v Praze	44

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

1) Jak dlouho lezete? (uved'te v letech)

.....

2) Jste členem (členkou) ČHS (Český horolezecký svaz), případně Alpenvereinu?

a) ano

b) ne

c) ano, i Alpenverein

d) pouze Alpenverein

3) Jakým formám lezení se věnujete?

a) jen na umělé stěně

b) na umělé stěně i v přírodě na skalách

4) Preferujete bouldering nebo lezení na stěně?

a) pouze bouldering

b) převážně bouldering

c) 50 %/50 %

d) převážně stěna

e) pouze stěna

5) Kolikrát týdně lezete na umělé stěně (počet vstupů za týden)?

1. Období: září – duben: za týden

2. období: květen – srpen: za týden

6) Kolik standardně platíte za jeden vstup na umělou stěnu?

..... Kč

7) Jakou maximální částku jste ochotni zaplatit za jeden vstup na umělou stěnu, aniž byste snížili současnou frekvenci lezení?

..... Kč

8) Kolik času obvykle strávíte cestováním za lezením na umělé stěně? (doprava tam i zpět, uveďte v minutách)

..... minut

9) Kolik času jste maximálně ochotni strávit cestováním za lezením na umělé stěně, aniž byste snížili současnou frekvenci lezení? (doprava tam i zpět, uveďte v minutách)

..... minut

10) Jak se nejčastěji dopravujete za lezením na umělé stěně?

- a) pěšky
- b) kolo
- c) autobus
- d) tramvaj
- e) vlak
- f) automobil / motocykl
- g) kombinovaně MHD

11) Proč při cestě na umělou stěnu využíváte Vámi výše zmíněný způsob dopravy?
(vyberte jeden nejdůležitější faktor)

- a) vlastní pohodlí
- b) úspora času
- c) úspora financí
- d) není jiná možnost jak se tam dopravit
- e) jiné (uveďte):.....

12) Vybavení máte:

- a) vše vlastní b) půjčuji si na stěně (zakroužkujte):
- a) lezečky
 - b) sedák
 - c) lano
 - d) karabina + jistítko
 - e) maglajz pytlík

13) Kolik Kč průměrně za rok utratíte za nákup (obměnu) lezeckého vybavení? (bez vstupného, dopravy, půjčovného; věci, které používáte na umělé stěně: lezečky, lano, sedák, maglajz, karabina + jistítko)

..... Kč

14) Kdo Vás přivedl k lezení? (vyberte jednu možnost)

- a) rodiče
- b) kamarádi
- c) škola
- d) jiné (uveďte) :

15) Vaše bydliště je:

- a) trvalé v Praze

- b) přechodné v Praze
- c) mimo Prahu

16) Jaké je Vaše nejvýše ukončené vzdělání?

- a) základní
- b) vyučen bez maturity
- c) vyučen s maturitou
- d) středoškolské (včetně DiS.)
- e) vysokoškolské – Bc.
- f) vysokoškolské – Mgr., Ing., ...

17) Jaká je Vaše ekonomická aktivita?

- a) student
- b) zaměstnaný
- c) OSVČ / podnikatel
- d) nezaměstnaný
- e) v domácnosti
- f) důchodce

18) Jaký je Váš hrubý měsíční příjem?

- a) méně jak 15 000 Kč
- b) 15 000 – 25 000 Kč
- c) 25 001 – 35 000 Kč
- d) 35 001 – 45 000 Kč
- e) více jak 45 000 Kč

19) Jste?

- a) žena
- b) muž

20) Věk?

.....

Příloha 2: Seznam použitých zkratk

BMC – Britský horolezecký svaz (British Mountaineering Council)

CMBEL – Belgický lezecký a horolezecký svaz (Climbing and Mountaineering Belgium)

CAB – Alpský belgický klub (Club Alpin Belge)

ČHS – Český horolezecký svaz

DAV – Německý alpský spolek (Deutscher alpenverein)

F. A.S. I. – Italská federace sportovního lezení (Federazione Arrampicata Sportiva Italiana)

FFME – Francouzský svaz horských sportů a sportovního lezení (Fédération française de la montagne et de l'escalade)

IFSC – Mezinárodní federace sportovního lezení (International Federation of Sport Climbing)

KBF – Belgický svaz lezeckého a horolezeckého sportu (Klim-en Bergsportfederatie)

OEAV – Rakouský alpský spolek (Oesterreichischer alpenverein)

OIF – Outdoor Industry Foundation

OF – Outdoor Foundation

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

OWK – Rakouský svaz sportovního lezení (Österreichischer Wettkletterverband)

UIAA – Mezinárodní sdružení národních lezeckých a horolezeckých asociací (Union Internationale des Associations d'Alpinisme)

VHT – vysokohorská turistika